

Regizoarea Anca Damian a mărturisit că *Insula* este „o regândire a lui Robinson Crusoe, readaptată la zilele noastre”.

› Pagina 7

Máté Fazekas, regizorul filmului *Evacuarea*, spune că s-a inspirat dintr-o întâmplare reală, povestită cu ani în urmă de vărul său.

› Pagina 10

„Părinții mei au acceptat cu greu faptul că nu mă voi face nici bancher, nici om de marketing și nici secretară”, arată regizoarea Cristina Groșan.

› Pagina 12

www.tiff.ro

APERITIFF

#06

Miercuri | 22 iunie | 2022

8-9 magyar nyelvű oldalak | 14-15 English pages

Publicație oficială a TIFF

ISSN 2784 – 3149 ISSN-L 2784 – 3149

BANCA TRANSILVANIA®

În cadrul Zilei Maghiare vor rula 10 filme, printre care și *Povestea soției mele*, cu Léa Seydoux, Gijs Naber și Louis Garrel, și documentarul *Performing Juliet*, despre teatru ca terapie.

› Paginile 8-9

INFORMAȚII BILETE

VÂNZAREA BILETELOR:

ON-LINE, începând din 10 iunie pe tiff.eventbook.ro și prin aplicația mobilă a festivalului, **TIFF 2022**. Biletele cumpărate prin sistemul on-line sau direct prin aplicație se supun aceluși reguli prezentate în politica oficială de bilete a festivalului.

DE LA CASIERIILE TIFF, începând de luni, 13 iunie 2022:
Cinema FLORIN PIERSIC, Piața Mihai Viteazul, nr. 11
Cinema VICTORIA, B-dul Eroilor, nr. 51
Piața Unirii

iar din 17 iunie în:

Cinema ARTA, str. Universității, nr. 3
Universitatea SAPIENTIA, str. Calea Turzii, nr. 4
Luni, 13 iunie – joi, 16 iunie: 11:00 – 19:00;
Vineri, 17 iunie – duminică, 26 iunie: 09:00 – 23:00.

ATENȚIE!

Recomandăm procurarea biletelor online. Vor exista doar cinci puncte de vânzare a biletelor, la Cinema Florin Piersic, Cinema Victoria, Cinema Arta, Universitatea Sapienia și în Piața Unirii, ce vor fi deschise pe toată perioada de desfășurare a festivalului, conform programului de mai sus.
 Toți posesorii de acreditări trebuie să își procure bilete cu valoare zero de la casierile festivalului sau de pe tiff.eventbook.ro.

PREȚURILE BILETELOR

- **Bilet de intrare unic** (valabil pentru o singură proiecție) pentru toate categoriile de spectatori: 20 lei.
- **Bilet matineu** (valabil pentru proiecțiile din intervalul orar 09.00 – 14.00): 15 lei
- **BILETE CU PREȚ SPECIAL:**
 - **Bilet pentru proiecțiile în aer liber:** 15 lei
 - **Bilet pentru proiecțiile din cadrul EducaTIFF:** 15 lei
 - **Bilet pentru proiecțiile de la Cinema Mărăști și Cinema Dacia:** 15 lei
 - **Bilet pentru Gala de deschidere:** 50 lei*
 - **Bilet pentru Ceremonia de închidere:** 50 lei*
 - **Bilet pentru Concerte, cine-concerte:** 40 lei*, excepție Muzeul de Artă: 30 lei*
 - **Bilet pentru Concert Eliades Ochoa,** Star of Buena Vista Social Club: 70 lei*, după 10.06: 100 lei*
 - **Bilet pentru proiecțiile Film Food:** 200 lei*

POLITICA DE ACCES:

Accesul la eveniment se face prin scanarea biletului, fie printat, fie în format electronic, de pe dispozitivele mobile. Accesul este posibil doar pe baza unui bilet valabil la proiecția respectivă (exceptând copii sub 3 ani, care nu ocupă un loc individual). Cu 5 minute înaintea începerii oricărei proiecții, se va permite intrarea în sală a deținătorilor de acreditări TIFF care nu au reușit să își procure BILETE DE INTRARE, cu condiția să existe locuri libere în sală. Locurile în sală sunt garantate până cu 5 minute înainte de începerea proiecției. De asemenea, după începerea proiecției, accesul în sală este interzis! Locurile nu sunt alocate și sunt disponibile la alegerea spectatorului. Filmele din cadrul festivalului pot conține scene de sex, violență sau limbaj licențios, astfel că vă recomandăm să verificați descrierea acestora din programul oficial înainte de a cumpăra biletele. Accesul cu animale de companie nu este permis în incinta sălilor de cinema.

Pe baza actului de identitate, cetățenii ucraineni vor avea acces liber pentru proiecțiile din Piața Unirii, Parc Poligon Florești, proiecțiile cu subtitrări în limba ucraineană din secțiunea EducaTIFF (Vara când am învățat să zbor), pentru proiecțiile filmelor ucrainene (Miraj, Pamfir, Rhino) și pentru concertul DahkaBrahka. Accesul se face în baza locurilor disponibile.

ÎN CAZ DE PLOAIE

Biletele cumpărate pentru proiecțiile care se mută în interior își păstrează valabilitatea. • Proiecția zilnică a filmului din PIAȚA UNIRII OPEN AIR, ora 21.45, va avea loc în aceeași seară la Casa de Cultură a Studenților, începând cu ora 23.00. • Proiecția zilnică a filmului din IULIUS PARC OPEN AIR va avea loc în aceeași seară la Cinema Mărăști, începând cu ora 22.30. • Proiecția zilnică a filmului de la UBB OPEN AIR, ora 22.00, va avea loc în aceeași seară la Cercul Militar, începând cu ora 23.00.

ANULARE BILETE ȘI RAMBURSARE BANI

Biletele achiziționate nu pot fi anulate sau schimbate. Se returnează contravaloarea biletelor doar în cazul în care proiecția este anulată în avans din motive tehnice, condiții meteorologice nefavorabile sau alte cazuri de forță majoră. Urmăriți site-ul oficial al festivalului tiff.ro, respectiv tiff.eventbook.ro. Contravaloarea biletelor nu se returnează în situația în care condițiile meteo se deteriorează după începerea proiecției. De asemenea, nu se returnează contravaloarea biletelor nefolosite din pachetul de abonamente.

APERITIFF

Redactor-șef:

Codruța Simina

Editors

Anca Grădinaru
 Laurențiu Paraschiv
 Ion Indolean
 Ruxandra Predescu
 Oana Balaci
 Emily Noejovich
 Emanuela Susanu

Junior Editors

Sophia Blaga
 Oana Florentina Bostan
 Raluca Mefa
 Andrei Micuta

Graphic design:

Carmen Gociu
 Mihaela Vas
 Vasile Pipaș

Tipărit la: Garamond

Proiect cultural finanțat de Ministerul Culturii

Proiect realizat cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Cluj-Napoca

WHAT'S UP, DOC?

Pentru mine tu ești Ceaușescu

Istoria împletită cu prezentul

În primul lui lungmetraj documentar, Sebastian Mihăilescu (asistentul de regie al lui Radu Jude pe platoul de la *Aferim*) împletește istoria cu prezentul și ficțiunea cu realitatea, atingând chiar nivelul de metacinema.

În *Pentru mine tu ești Ceaușescu*, cunoscutul dictator nu este personajul principal, ci cade pe loc secundar. Documentarul prezintă mai mult povestea tinerilor născuți în anii 1990-2000, care au aplicat la un casting pentru un film despre Ceaușescu cel tânăr, din perioada interbelică și începutul celui de-Al Doilea Război Mondial, un comunist aspirant și, surprinzător, chiar prizonier. Spre deosebire de celelalte docu-

mentare despre comunism, Mihăilescu nu își propune ca al lui să reitereze aceeași poveste a dictatorului obsedat de cultul personalității, al regimului opresiv pe care îl conducea și al sfârșitului său. De fapt, filmul lui vorbește mai mult despre conectarea tinerilor cu trecutul, despre cum ne raportăm noi, adolescenții și cei de douăzeci-treizeci de ani, la o perioadă pe care o cunoaștem doar din poveștile părinților și ale bunicilor, pe care nu o putem înțelege decât obiectiv pentru că nu am trăit-o.

Stilul original al lui Mihăilescu se poate observa în alegerile pe care le face în ce privește estetica și elementele tehnice ale filmului. Într-o cromatică predominant alb-negru – cu momente de culoare integrate calculat pe parcursul filmului, cum ar fi cel în care actorii debutanți încearcă să recreeze fotografii istorice – și cu un format

vechi, regizorul reușește să potențeze atât tema foarte puțin abordată a unui Ceaușescu necunoscut publicului larg, pierdut în încercarea sa de a se căța pe scara socială, dar și a tinerilor din prezent, pierduți într-o lume în continuă schimbare.

Filmul rulează în cadrul secțiunii *What's Up Doc?* miercuri, 22 iunie, ora 19:30, și vineri, 24 iunie, ora 17:00 la Cinema ARTA.

Oana Balaci

Agenda zilei

22
06

TIFF LOUNGE – PIAȚA UNIRII

15:00 TIFF Talk – Cum să construim evenimente sustenabile

Invitați: Oana Gresoio – Group Chief Sustainability Officer, Verdino; Maria Lichtenberg – Biotrem Romania; Alexandru Rugina – COO Mercedes-Benz Vans Romania; Ovidiu Cîmpean – Director, Direcția generală comunicare, dezvoltare locală și management proiecte – Primăria Cluj-Napoca; Cristian Hordilă – Festival manager, TIFF. **Moderator:** Toader Păun, Radio Europa Libera.

17:00 TIFF TALK Vor discuta despre filmul „*Om din umbră*” invitații Sorin Ioniță și Claudiu Pândaru. **Moderator:** Mihnea Măruță.

18:00 Prezentare „Like in the Movies”, Csaba Káel, CEO Institutul Național de Film (Ungaria)

Locații TIFF 2022

- 1 → **CINEMA FLORIN PIERSIC**
Piața Mihai Viteazul, Nr. 11
- 2 → **CINEMA VICTORIA**
B-dul Eroilor, Nr. 51
- 3 → **CINEMA ARTA**
Str. Universității, Nr. 3
- 4 → **CASA DE CULTURĂ A STUDENȚILOR (CCS)**
Piața Lucian Blaga, Nr. 1-3
- 5 → **PIAȚA UNIRII OPEN AIR**
- 6 → **IULIUS PARC OPEN AIR**
Str. Alexandru Vaida Voevod, Nr. 53 B
- 7 → **CERCUL MILITAR**
B-dul Eroilor, Nr. 51
- 8 → **CINEMA MĂRĂȘTI**
Str. Aurel Vlaicu, Nr. 3
- 9 → **CINEMA DACIA MĂNĂȘTUR**
Str. Bucegi, Bl A1
- 10 → **MUZEUL DE ARTĂ**
Str. Piața Unirii, Nr. 30
- 11 → **UNIVERSITATEA SAPIENTIA**
Calea Turzii, Nr. 4
- 12 → **UBB OPEN AIR**
Curtea Universității Babeș Bolyai
Acces din Strada Ion I. C. Brătianu, Nr. 2
- 13 → **PARC POLIGON FLOREȘTI**
Strada Sub Cetate, Nr. 13, Parcul Poligon, Florești
- 15 → **CASTELUL BĂNFY BONTIDA**
DJ161, Localitatea Bontida
- 16 → **ARKHAI SCULPTURE PARK VLAHA**
Strada Principală Nr. 442, Localitatea Vlaha

3X3

Enter the Void – psihedelicul existenței fără scop sau sens

Azi ne amintim de clasicul unui regizor cu mare pedigree, Gaspar Noé: *Enter the Void* (2009). Prezentat la Cannes, filmul a fost în cursa pentru Palme d'Or și a devenit instant un cult. Al treilea lungmetraj din cronologia lui Noé a clădit peste reputația și sensibilitatea sa tematică.

Filmul se concentrează pe călătoria viață-moarte a unui american, Oscar (Nathaniel Brown), care trăiește în Tokyo împreună cu sora lui, Linda (Paz de la Huerta). În timp ce Oscar își câștigă existența vânzând droguri, Linda lucrează la un club de striptease. Naratiunea ia o întorsătură după ce protago-

nistul este ucis. Filmată în întregime la persoana întâi, întâmplarea nu este doar șocantă din cauza brutalității filmărilor, ci și pentru că narativ e de parcă am fi uciși și noi, spectatorii.

Pretinsa ființă imaterială a lui Oscar se ridică și își privește corpul de sus. Ne imbarcăm astfel împreună cu el într-o călătorie psihedelică stelară care amintește de transformările ciclice ale samsarei hinduse. Paralelele religioase sunt însă superficiale. Nu este vorba de căutarea adevărului transcendent sau de atingerea nirvanei, ci mai degrabă de întorsăturile lipsite de sens, de repetarea fără logică, de haos și de urma imaterială a existenței noastre. Așadar, este vorba de golul condiției umane.

Noé își definește povestea drept „sentimentalismul mamiferelor și va-

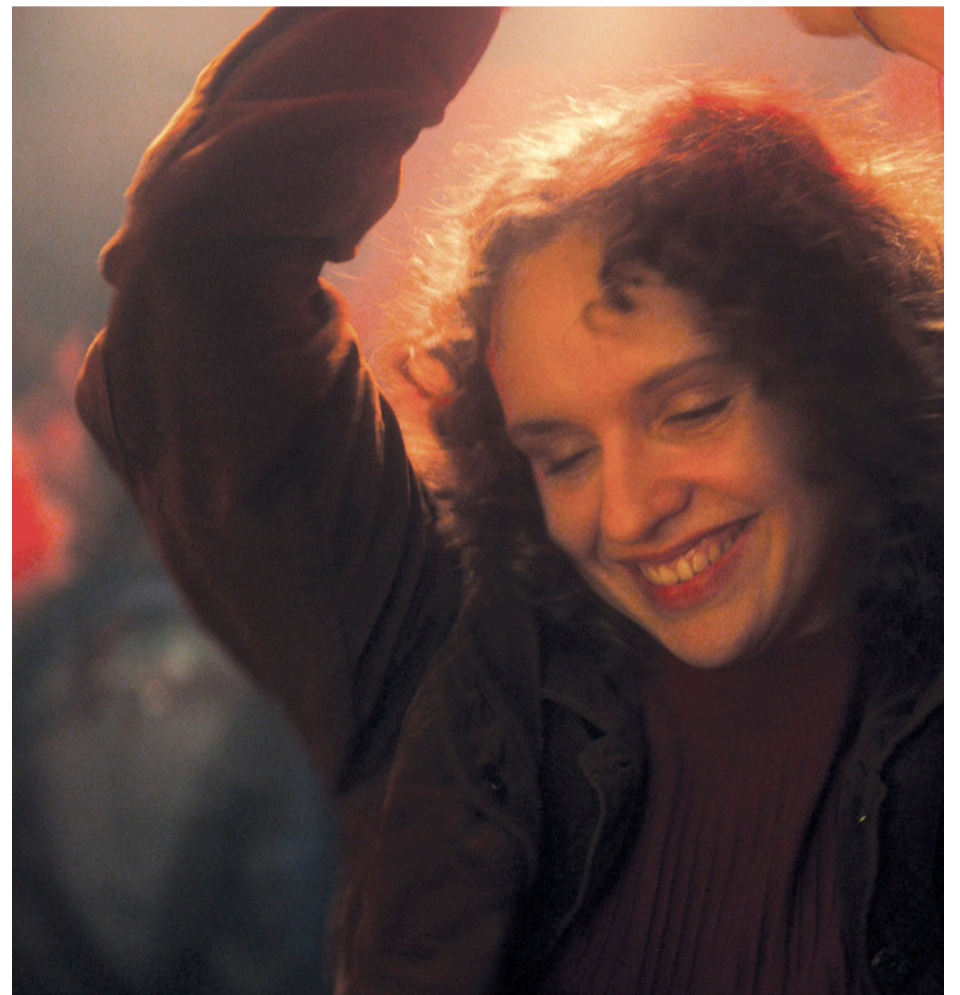
cuitatea strălucitoare a experienței umane”. Aceasta este baza conceptuală care justifică încercarea filmului de a duce dragostea stereotipică japoneză pentru lumina artificială de neon la o extremă suprarealistă. Filmul este în acest sens un bombardament vizual în sens aproape literal, la care se adaugă dansul de neuitat al camerei de filmat.

Folosind aceste elemente, regizorul reușește să ne țină într-un limbo fără scop, în timp ce face și experiența cinematografică în sine un subiect central al filmului. De aceea merită pe deplin să (re)vedeți filmul astăzi la Cinema Dacia Mănăstur, la ora 19.30. Nu puteți rata experiența!

Emily Noejovich

COMPETIȚIE

O ficțiune despre viață - doliul între greutatea durerii și ușurința absurdului

Dovilė Šarutytė a absolvit Academia Lituaniană de Muzică și Teatru, a realizat întâi scurtmetraje, pentru care a primit mai multe premii: *Te cunosc* a fost votat cel mai bun scurtmetraj lituanian la Premiile Naționale de Film și Televiziune din 2010, iar cel mai recent, *Astăzi fără noroc* a primit premiul pentru cel mai bun scurtmetraj lituanian la *Scanorama Film Forum*.

O ficțiune despre viață reprezintă o privire proaspătă asupra unuia dintre cele mai grele momente ale vieții: pierderea unui părinte și, în general, a cuiva drag. Povestea se concentrează pe Dovilė Šarutytė, care, după ce s-a întors dintr-o vacanță cu prietenele ei, primește un apel la serviciu, prin care află de moartea tatălui ei. Ea, ca singură fiică, trebuie să se ocupe de pregătirile pentru înmormântarea lui; devine organizatoarea evenimentului morbid.

Într-o notă neașteptată, filmul nu caută să evidențieze neapărat durerea crudă prin care trece cu siguranță Dovilė. Plânsul sau lacrimile nu contează, nici orice alt tip de teatralizare a pierderii. Este vorba însă de durerea atât de mare încât derutează și amortășește, cea care te paralizăază fără ca tu să știi și pentru care

accepti cel mai prost pretext pentru a o evita, ca să scapi efectiv de ea.

Confrunțați cu șocul finalității vieții și al adiolului etern, ne încercăm în exterioritatea obligațiilor și a lucrurilor. Aceasta este ceea ce permite până la urmă ca un eveniment la fel de delicat precum moartea să fie traversat de logica capitalismului. De-a lungul poveștii, vedem astfel cum doliul e înfruntat de Dovilė prin grotesca inutilitate a consumului. Este astfel atât povestea individuală a pierderii în sine, cât și dichisurile implicate în planificarea evenimentului funerar; greutatea durerii și ușurința absurdului.

Într-o notă finală nu mai puțin importantă, *O ficțiune despre viață* se bazează pe povești adevărate ale unor oameni reali. Mizanscena documentează o amintire plurală și mărturisește un regret, incluzând și filmări brute (*raw footage*) preluate din arhiva familiei regizorului. Filmul oscilează între limitele realității date de reconstrucția faptelor și ficțiunea unei creații.

Filmul rulează pentru prima oră azi la Cinema Victoria de la ora 17:30, și vinerii de la 19:30 la același cinema.

Emily Noejovich

TIFF. 21

"un thriller psihologic bestial... o mostră solidă de cinema"
Screen International

FILM SURPRIZĂ
PROIEȚIE UNICĂ

FESTIVAL DE CANNES
CANNES PREMIERE
2022 OFFICIAL SELECTION

BESTIILE

(THE BEASTS)

Regia Rodrigo Sorogoyen
(Stockholm - Trofeul Transilvania, Madre)

Sâmbătă 25 iunie | 15.30
Cinema Florin Piersic

TIFF sustenabil: strategia de responsabilitate socială și de mediu a celui mai mare festival de film din țară

Un spațiu sustenabil pornește în primul rând de la locuitorii și organizațiile sale. Încă din 2019, TIFF se implică activ în strategia de sustenabilitate a UNESCO City of Film și de rețeaua de festivaluri SMART. Contribuția de lungă durată la integrarea orașului Cluj-Napoca într-un context cultural european este un pas firesc în evoluția festivalului.

Programul TIFF include de peste 10 ani filme despre relația om-natură. Din 2011, sub denumirea **Eco-TIFF**, spectatorii festivalului au participat la proiecții și dezbateri care au adus pe ecran povești despre ecologie și protejarea planetei.

Conținut & educație

În 2020, *Lemn* a adus în dezbatere tăierea ilegală a pădurilor din țară. În 2021, documentarul-fenomen *România Sălbatică* – cel mai amplu proiect foto-video dedicat naturii din țara noastră – a beneficiat de 3 proiecții, inclusiv în Piața Unirii, în fața a mii de spectatori.

În 2022, TIFF continuă aceste demersuri activ și aduce o selecție de filme despre influența nefastă a omului față de mediul înconjurător. Festivalul provoacă publicul la discuții privind modul cum societatea se poate implica în rezolvarea

problemelor de mediu și include o **zi a sustenabilității**, cu ateliere și acțiuni educative și civice dedicate celor mici.

Colectare selectivă, bilete, publicitate

Încă din 2019, festivalul a pus la dispoziție containere speciale, dedicate colectării selective. Este încurajată achiziționarea biletelor online, prin restrângerea numărului de puncte de vânzare fizice și investiția constantă în aplicația mobilă oficială TIFF. În 2020, 85% dintre bilete au fost achiziționate online, procentul crescând la 90% în 2021. Toate materialele de orientare TIFF – programul, harta, catalogul și broșura – sunt disponibile și în format digital.

TIFF renunță și la producția de genți și ghiozdane. Anul acesta, invitații festivalului vor primi tote-bags din materiale prietenoase cu mediul, alături de un reci-

ipient reutilizabil pentru apă. Numărul de materiale informative printate a scăzut constant, bugetul de promovare media este orientat spre producții online. Plasticul a dispărut încă din 2019 din evenimentele sociale TIFF: paiele, farfuriile și tacâmurile utilizate sunt din materiale biodegradabile sau din ceramică.

Transport & parteneri

Alături de partenerul principal pe mobilitate, Mercedes-Benz, TIFF a scăzut constant numărul de mașini din flota de transport, iar pe cele existente le-a înlocuit cu modele hibrid și electrice. În strânsă colaborare cu Compania de Transport Cluj, TIFF pregătește o campanie de încurajare a participanților de a folosi transportul în comun. Este încurajată și deplasarea cu mijloace alternative cum sunt trotinetele electrice și bicicletele.

Echipă

TIFF lucrează cu **echipe locale**: peste 50% din staff are baza în Cluj-Napoca, și 80% din echipa de voluntari este recrutată dintre elevii și studenții din județ. Majoritatea furnizorilor – tipografii, producători de consumabile pentru evenimentele sociale sau producători de food & drinks – sunt companii locale. TIFF își propune să aibă un impact real în protejarea spațiilor și să contribuie la educarea comunității în ceea ce privește responsabilitatea socială.

Am discutat cu Claudia Droc, parte din echipa de organizare a acestei ample

inițiativă, pentru a afla mai multe detalii legate de strategia adoptată.

Cât de mare a fost echipa TIFF care implementează strategia sustenabilă a festivalului și cum s-a desfășurat procesul de muncă?

Strategia de sustenabilitate TIFF se adresează întregului festival și acoperă munca mai multor departamente, de la logistică și până la protocol și evenimente sociale.

Fie că este vorba despre reducerea consumului de hârtie în publicațiile TIFF, de utilizarea materialelor biodegradabile pentru evenimentele sociale ale festivalului sau de susținerea utilizării transportului în comun între locațiile festivalului, soluții sustenabile, calitative și eficiente au venit din partea fiecărui departament.

Care vor fi punctele de discuție pentru TIFF Talk-ul de mâine?

Tema sustenabilității este abordată din unghiul organizării și derulării evenimentelor precum TIFF. Întrebarea Cum construim evenimente sustenabile este una largă, așadar o vom împărți în patru tematici principale – transport, mâncare, energie, gestiunea deșeurilor.

De ce e important să operăm sustenabil?

Adeseori, sustenabilitatea înseamnă pur și simplu eficiență și bun simț, adică un mod cu adevărat util de a opera. Ca atare, în majoritatea situațiilor, nu este un mod mai complex de a opera, ci un mod diferit, care ia în calcul utilizarea resurselor într-un mod eficient și inteligent. Este important să operăm sustenabil din respect pentru resursele pe care le utilizăm, și aici resurse este utilizat în sensul larg, inclusiv resurse umane.

Astăzi, 22 iunie, ora 15:00, va avea loc un eveniment în cadrul TIFF Talks unde se va discuta despre sustenabilitate și responsabilitate socială.

A consemnat Ion Indolean

COMPETIȚIE

Tandrețe – drumul spre succes?

Edina este o culturistă de elită care nu își poate permite nici măcar un exces.

Visul ei e să participe cu succes la campionatul mondial. Neavând toți banii să cumpere suplimentele care i-ar asigura victoria, începe să lucreze ca escortă soft. Aici întâlnește oameni cu obsesii și feteșuri diverse, îmbrăcate de regizorii László Csujá și Anna Nemes în tablouri care par să ducă cu gândul spre esteticismul metaforic practicat și de Ildikó Enyedi. Există în cinema maghiar această tendință realist-magică, peste care se pliază foarte bine corpul ei sculptat, chipul obosit și pădurea luminată expresionist. Sau, după caz, câte un apartament fandasit, în contrast cu locuința ei, minimalistă și impersonală.

Cu atât mai apăsătoare devine povara performanței pentru Edina, cu cât iubitul și antrenorul ei nu știe nimic. Tandrețea lui multiplică această culpă în psihicul ei. Simțindu-se tot mai sugrumată și obosită, pare să cedeze în orice moment. Ce va claca întâi, mintea sau corpul?

Conducu cu multă empatie, filmul urmărește această vinovăție morală și dezvelește tabuuri greu de rumegat. Sigur că de aici s-ar putea naște întrebarea comună, până unde suntem dispuși să mergem pentru a ne îndeplini visul. Dar regizorii nu apasă neapărat în direcția asta, ci aleg o cale mai puțin bătătorită când par să întrebe dacă în aceste condiții realizarea Edinei mai poate fi catalogată pozitiv? Doar când obținem rezultatul mult visat, în altă conjunctură, însă, decât ne-am fi dorit, putem pune în balanță posibila satisfacție și prețul plătit. Cum ne-am simți, nevoiți să purtăm un asemenea secret. Nicicând nu a fost mai cenușie și mai trist exprimată, ca în *Tandrețe*, viața atletului profesionist.

Filmul poate fi văzut miercuri, 22 iunie, ora 19:45, și joi, 23 iunie, ora 10:00, la Cinema Victoria.

Ion Indolean

Câștigătorul Golden Leopard de la Festivalul Internațional de Film de la Locarno concurează anul acesta la TIFF pentru Cel mai bun film în cadrul competiției What's Up, Doc?.

In *Frații*, o co-producție Italia-Cehia, Francesco Montagner realizează o examinare intimă a patriarhatului și masculinității prin prisma a trei frați care au crescut într-o familie de păstori bosniaci. Nu-i de mirare că echipa de producție a câștigat încrederea deplină a subiecților Jabir, Usama și Useir (care va avea un cuvânt important de spus pe ecran), având în vedere că a petrecut nu mai puțin de 4 ani alături de ei. Ibrahim Delic, tatăl celor trei băieți și predicator de profesie, este acuzat că a ținut prelegeri religioase luptătorilor și civililor din Siria în sprijinul ISIS. Autoritățile îl consideră un risc, altfel că îl condamnă la aproape doi ani de închisoare. În urma sentinței, figura masculină autoritară împarte responsabilități clare celor rămași acasă în lipsa lui: Jabir, fratele cel mare trebuie să se ocupe de gospodărie și să îi aibă în grijă pe următorii, mijlociul Usa-

ma ia în primire turma oi, în timp ce lui Usgeir, cel mai mic, i se cere concentrare asupra studiilor (și finalizarea ciclului primar, implicit).

Absența patriarhului dominant este o oportunitate pentru frați de a-și croi identitatea și calea proprie. Montagner observă lupta individuală a fiecăruia, urmărind procesul de maturizare. Alături de directorul de imagine Prokop Sucek, a dezvoltat un limbaj vizual deosebit de cinematic și calculat, care în multe situații te fac să te pierzi în adevărata poveste, dându-ți impresia că totul e o ficțiune de fapt. Compozițiile exigent de echilibrate și simetrice idealizează drama fraților de altfel greu încercați.

Idilicul *Brotherhood* poate fi văzut astăzi de la ora 22:00 la Cinema Arta sau vineri de la 14:45 pe același ecran.

Emanuela Susanu

PIAȚA UNIRII

Clubul șomerilor – locul unde se discută vrute și nevrute

Barul unde se reunește ‘clubul șomerilor’ poate fi visul multor bărbați aflați la vârsta crizei mijlocii. Și nu mă refer numai la titlul filmului, ci mai ales la Fernando, Negro, Jesús și Benavente, care stau toată ziua la masă și discută vrute și nevrute. Ei bineînțeles că se pricep la sport, politică, economie, de fapt față de orice subiect au câte ceva de zis și nu le e rușine să se exprime.

Noi ajungem să îi cunoaștem foarte bine pe măsură ce își prezintă fiecare personalitatea. E reprezentativ pentru felul cum suntem formați de societate faptul că ei au o părere atunci când apar singuri în testimoniale și altcumva se raportează la amici când discută împreună. E curios ce îi leagă, pentru că sunt foarte diferiți.

Filmul e un soi de hibrid între documentar și ficțiune. Povestea curge ușor și e amuzantă prin familiaritatea ei: cine nu are în familie câte o rudă care la fiecare masă începe să se repete pe aceleași

subiecte legate într-un fel sau altul de teoria conspirației?

Ce face bine regizorul David Marqués e că nu vrea să se ia foarte în serios, dar asta nu înseamnă că nu ascunde idei de viață – unele profunde și altele nu, că așa e frumos – despre religie, 5G, iluminați, măști, tehnologie și culturi îndepărtate.

În ciuda tuturor subiectelor arzătoare, *Clubul șomerilor* nu vrea să fie politic, ci mai degrabă privește sarcastic către o Spanie ce acum are extrem de mulți șomeri. Discuțiile celor patru sunt relaxate și lejere, apoi dintr-o dată se transformă într-un vulcan care stă să explodeze, pentru că își amintesc de lucrurile care nu mai merg bine în țara lor și, totodată, de propriile frustrări.

Filmul poate fi văzut miercuri, 22 iunie, ora 21:45, în Piața Unirii Open Air și Parc Poligon Florești, și joi, 23 iunie, ora 19:30, la Cinema Mărăști.

Ion Indolean

VA URMA

Inimă întunecată

Suedezele Gustav Möller se întoarce după succesul avut cu *Vinovatul* (2018), nominalizat la Trofeul Transilvania și între timp refăcut de Netflix în engleză cu Jake Gyllenhaal, cu o miniserie TV adaptată după cartea lui Joakim Palmkvist, și ea la rândul ei bazată pe un fapt real, demonstrând astfel că poate lucra cu spații deschise la fel de bine cum o face și cu cele claustrofobice.

În *Inimă întunecată*, Tanja (Alette Opheim), un voluntar al grupării Persoane Dispărute din Suedia, are misiunea de a-l găsi pe bogătaşul și proprietarul de terenuri Bengt (Peter Andersson). E o căutare destul de diferită de cele cu care e ea obișnuită: bărbatul e printre cele mai disprețuite persoane din comunitate. Fiica Sanna (Clara Christiansson Drake) nu îl îndrăgește nici ea: e rece cu ea și deși are cunoștințe care i-ar putea face viața mai ușoară, acesta o refuză categoric mereu și ține cu dinții de vechile lui metode, care nu prea mai dau roade și sunt exploatare pentru angajați. Relația dintre cei doi se strică încă și mai mult atunci când Sanna, proaspăt întoarsă de la facultate, se îndrăgostește de Marcus (Gustav Lindh, din *Dama de cupă* și *Vikingul*), fiul unui fermier care trăiește cu familia sa pe proprietatea lui Bengt. Împotrivindu-se relației, tatăl îi

dă un ultimatum: fie se desparte de iubitul ei, fie o dezmoștenește și pierde pădurile cărora a decis să-și dedice întreaga viață. Așadar, dispariția lui ar putea să nu fie o simplă dispariție: „În ultimii doi ani, am avut 16 cazuri în regiunea mea și am găsit fiecare persoană – acesta a fost singurul pe care nu l-am putut găsi”, își amintește Therese Tang, pe care e bazat personajul Tanja. „Aici, puteai simți imediat că ceva e în neregulă.”

Möller nu e interesat însă să speculeze cine e sau nu vinovat. În schimb, tratează toate personajele de pe picior de egalitate, iar accentul cade mai degrabă pe ele decât pe ce s-a întâmplat și cum. De altfel și directorul de imagine Jasper Spanning le filmează stăruind intens pe ochi, dându-le voie să exprime cele mai oribile gânduri. Extrem de bine realizat, *Inimă întunecată* e o miniserie care captivează nu prin răsturnările de situație, ci prin personajele sale, care sunt și victime, și eroi în același timp, dar și structura care lasă loc de surprize chiar și pentru cei familiari cu cazul real.

Primele trei episoade rulează astăzi, 22 iunie, de la 22:00 la UBB Open Air, și sâmbătă, 25 iunie, de la 13:00 la Cinema Florin Piersic.

Laurențiu Paraschiv

DOMENILE
SÂMBUREȘTI

Elegantly
crafted
wines

Chateau VALVIS
ROSE
Private Reserve
SÂMBUREȘTI
VINE YARDS

Chateau VALVIS
SAUVIGNON
BLANC
Private Reserve
SÂMBUREȘTI
VINE YARDS

Chateau
VALVIS

Divanul Imaginar by Dia Radu Ofelia Popii

Actriță, 44, Sibiu

Mă fascinează filmul, dar încă mai simt că-mi scapă printre degete. Cred că tocmai de asta îmi place, că nu știu prea bine cum e.

Libertatea. M-a obsedat de când mă știu. Și mereu a venit de mână cu de toate: cu rebeliune, cu spontaneitate, cu creativitate.

Orice artist e alcătuit din contradicții. Din lumină și din tot felul de porniri vanitoase. Altminteri, de ce am apărea în fața oamenilor și am avea pretenția că trebuie să se uite și alții la noi?

După primul Uniter, luat pentru „Faust”, toată lumea îmi spunea: „Eee, ai făcut Mefisto, ce mai vrei să faci? Ți-ai dat măsura, gata!” Dar eu eram la început. Mi-aș mai fi dat și alte măsuri.

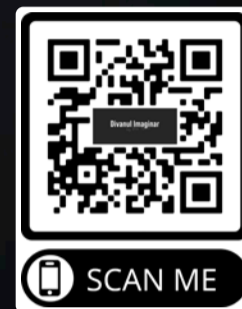
Nu mă așteptam să ajung să joc o piesă timp de 15 ani. Dar vă asigur că nu m-am plictisit niciodată. Stau acolo sus, pe dulap, la început. Și, cum aud râsul lui Cristi Stanca și se dă cortina la o parte, memoria mea afectivă se trezește dintr-o dată și nu mai contează nimic. Sunt cu totul în personaj. E o experiență incredibilă.

„Vorba lungă, sărăcia omului” e proverbul meu preferat. Suntem țara oamenilor care vorbesc mult și nu fac nimic.

Nu mi-am propus să devin regizor. În „O zi de vară”, pur și simplu m-am jucat.

Foto: Dan Șușu

SCAN ME

intru în poveste. Nu totul stă în pasiune și în cât te-arunci.

O seară de teatru începe cu drumul pe care îl faci ca spectator, cu clipele în care te pregătești, în care știi că vrei să vezi o poveste.

Un guilty pleasure? Înghețata noaptea. Orice aromă. Mai ales după spectacol.

Când joci bine, și fizionomia e diferită. E fascinantă treaba asta cu viețile altora care trec prin tine și te locuiesc.

Sunt perfecționistă. Dacă simt pe interior că pot ajunge undeva, nu mă las până nu ajung.

**Ofelia Popii poate fi văzută în „Cori și Willi”, în regia lui Tudor Pojoni și în „Om Căine”, în regia lui Ștefan Constantinescu.*

Citește mai mult pe www.divanulimagar.ro!

Dacă fiecare actor ar avea ocazia să fie regizor să vadă un pic lucrurile și din afară, relațiile de lucru ar fi mult mai bune. Noi, actorii, avem pretenția ca toată atenția să fie pe noi. Uităm că e important și ce se întâmplă în jur.

Când mă simt bine, vorbesc destul de mult. Nu-s genul care se ascunde prin colțuri la o petrecere. Dar mai degrabă îmi place să îi ascult pe alții.

Marea. Cred că e singurul loc în care scap de toate grijile. Valurile, sunetele, briza, mirosul, totul mă liniștește acolo.

Când eram mică, scriam poezii la persoana întâi, genul masculin. Îmi plăcea la nebunie să mă pun în pielea altora. Cred că așa s-a născut și dorința mea de a face teatru.

Am văzut piese în care actorii jucau cu multă patimă, și totuși nu reușeam să

EQS

THIS IS FOR YOU,
FILM LOVERS.

Autonomie de până la 770 km și un design elegant, care pune în lumină o formă legendară. Viitorul luxului electric este aici. Și îți aparține.

Noul EQS, 100% electric, de la Mercedes-EQ.

Descoperă modelul pe mercedes-benz.ro/EQS

EQS 450+: consum de curent în kWh/100 km (în regim mixt): 19,8 - 15,6 kWh/100 km; emisii CO₂ în g/km (în regim mixt): 0.¹
EQS 580 4MATIC: consum de curent în kWh/100 km (în regim mixt): 21,1 - 18,4 kWh/100 km; emisii CO₂ în g/km (în regim mixt): 0.¹

¹ Valorile comunicate au fost stabilite conform procedurilor de măsurare impuse. Consumul de curent și autonomia au fost determinate pe baza Regulamentului 692/2008/CE. Consumul de curent și autonomia depind de configurația autovehiculului. Autoturismul din imagine este cu titlu de prezentare.

InterogaTIFF

Regizoarea Anca Damian: „Scopul existenței pe acest pământ este să înțelegem că noi suntem o picătură din tot”

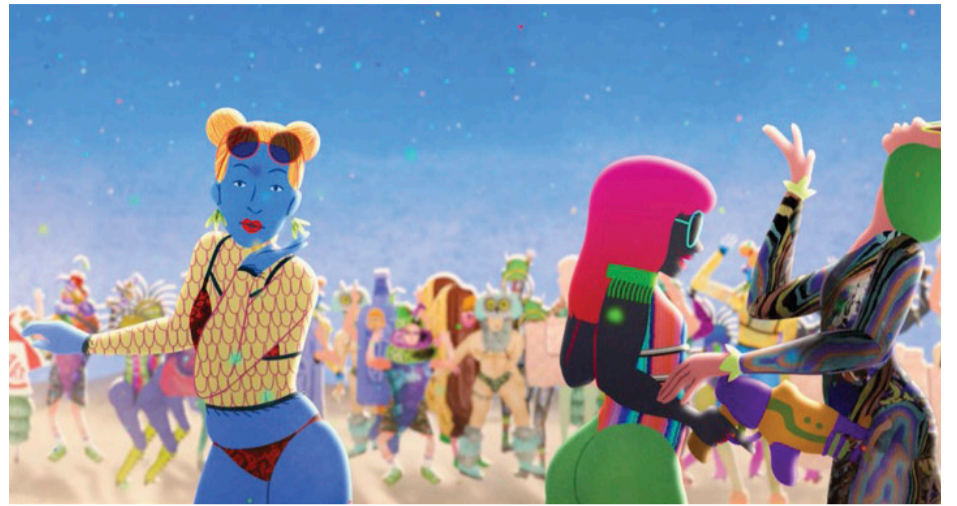

Cel mai recent lungmetraj al Ancăi Damian, animația muzicală „Insula” va rula pentru prima dată în România astăzi, la Casa de Cultură a Studenților din Cluj, în cadrul secțiunii „Zilele filmului românesc”, începând cu ora 18:30. Premiera va fi însoțită de expoziția de realitate augmentată „În căutarea Paradisului A.R.”, organizată la Muzeul de Artă din Cluj.

Care a fost sâmburele de la care a înflorit întreaga poveste a animației „Insula”?

Ideea mi-a venit de la o conferință de la festivalul Sundance când eram cu unul dintre filmele mele de scurtmetraj și toc-

mai se discuta la minoritățile din Statele Unite ale Americii că cel mai bine pentru decolonizare ar fi să se spună din nou poveștile colonizatoare dar din alt unghi, co-rector. Acestea au intrat în memoria umanității cu conotația aceasta de amprentă a colonizatorului alb în teritoriul pe care îl invadează într-un fel sub pretextul că-l „civilizează”. O regândire a lui Robinson Crusoe readaptată la zilele noastre înseamnă o răsturnare a acestei povești - în care Robison este de data aceasta un doctor care are cele mai bune intenții pentru că, la urma urmei, cu cele mai bune intenții, societatea poate să nu te lase să ai o atitudine justă organic față de celălalt. Povestea filmului este, ca întotdeauna, ceea ce mă interesează pe mine să comunic și anume că într-o societate care ne învață separarea, ceea ce ne leagă este ceea ce contează și că totul și toți suntem conectați. Toată realitatea în care trăim este valoroasă, în măsura în care reușim să fim parte din întreg și să nu ne separăm prin rasă, gen, naționalitate sau vârstă. Nu facem decât să ne divizăm și să ne separăm între noi, în loc să ne gândim la ce ne conectează și că, de fapt, scopul existenței pe acest pământ este să înțelegem că noi suntem o picătură din tot și că a ne conecta cu ceilalți și cu natura este cea mai importantă lecție pe care o avem de învățat.

Insula

Ați scris împreună cu Augusto Zanollo. Ce v-a condus înspre această colaborare?

Augusto a existat la geneza acestui proiect, de fapt, în discuțiile pe care le-am avut la începuturi. În clipa în care ascultam împreună concertul lui Alexandru Bălănescu și al Adei Milea eu voiam să fac povestea aceasta cu Robinson Crusoe. Atunci, de fapt, ideea de a face un muzical a devenit și mai evidentă pentru că, în măsura în care reușeam să transformăm într-o comedie muzicală suprarealistă povestea lui Robinson, aruncam ambiția de a vorbi despre subconștientul și imaginarul umanității și de a intra în niște teritorii mult mai profunde. Augusto a participat mai mult la partea de demaraj, după care am rămas cam singură pe construcția scenariului. Tocmai pentru că a participat la treatment-ul proiectului a rămas co-scenarist.

Ce factori au generat această aducere în prim-plan a subiectelor sociale curențe, precum migrația și ecologia?

Ceva interesant când am pornit proiectul - spuneam că filmul vreau să fie plasat în viitorul apropiat. Viitorul apropiat a venit peste noi și, în film, sunt foarte

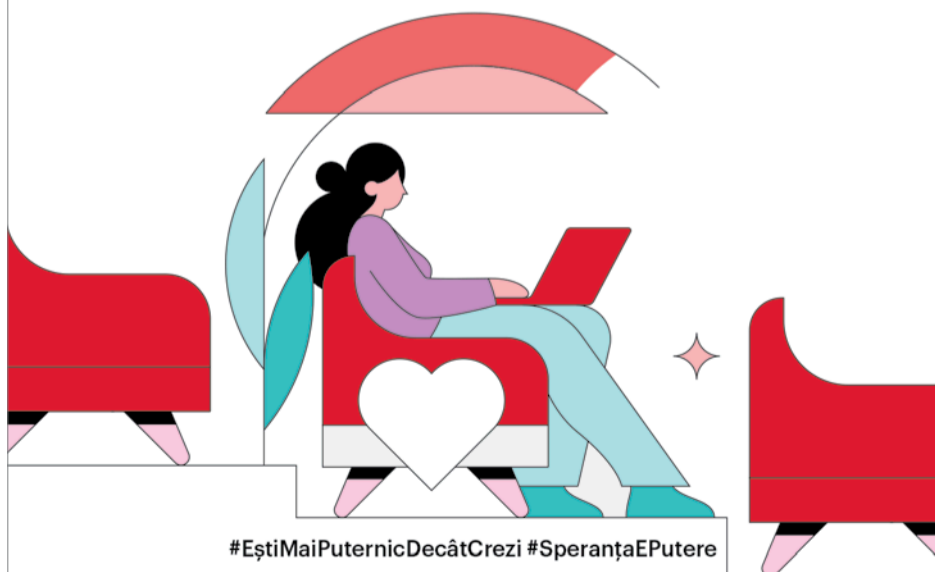
multe detalii care se regăsesc în zilele noastre, inclusiv partea cu virusul și vaccinurile care a fost scrisă înainte de 2019. Problematicele acestui moment pe care-l trăim, nu vorbesc neapărat de un sfârșit al umanității, dar o nevoie de re-așezarea valorilor societății. Pământul o va duce foarte bine fără noi, nu va avea o problemă, dimpotrivă, va scăpa de niște paraziți. Umanitatea se află într-un moment în care, dacă nu-și regândește viitorul, dacă nu-și reazăază viitorul pe alte principii - cel al conectării, principii sănătoase - în raport cu natura, generația următoare nu va avea posibilitatea să existe în termenii esențiali: a respira, a se hrăni. Există, într-adevăr în film o frumusețe în animalele mutante cu plastic. O frumusețe vizuală care îți dă fiori pentru că sunt mutanți - plastic care există și în apa potabilă, despre care vorbește și Robinson Crusoe (safe water - o sticlă de apă pentru că altă apă nu există). Problemele ecologice le-am introdus într-un aer ludic, dar sunt probleme foarte grave și pe care trebuie să le confruntăm cu toată seriozitatea.

Oana-Florentina Bostan

REGINA MARIA
iubeste TIFF!

De pe canapea, la
cinematograf.
După ultimii ani,
cine ar mai fi crezut?

#EștiMaiPuternicDecâtCrezi #SperanțaEPutere

TIFF.21

Concert Abase, o compilație de culturi și sunete inedite

Cum v-am obișnuit și până acum, azi la ora 19:00 la Muzeul de Artă, vă dăm întâlnire cu multi-instrumentalistul revoluționar Abase, într-un concert inedit alături de alți 5 mari artiști. Acesta este un proiect colectiv conceput de către producătorul maghiar Szabolcs Bognár ce îmbină într-un echilibru plăcut mai multe genuri de muzică de la jazz, la muzică electronică, ritmuri africane și hip-hop.

Numele Abase își are originea din limba vorbită în Africa de Vest, yoruba, și înseamnă „colaborare”. Acest concept pare să fie imprimat adânc în materialul muncii sale, fiind o îmbinare de ecouri, emoții, instrumente, voci și stări de spirit.

Acesta aduce pe scenă o adevărată experiență imersivă, printr-o muzică exotică relaxantă, și vioaie în același timp. Într-un interviu, Abase afirmă despre muzica lui că: „Să am un impact social este foarte important pentru mine, nu doar să fac ceva de dragul de a se dan-

sa sau pentru divertisment, ci pentru a canaliza ceva cu un mesaj important, în orice mod”.

Printr-un amestec de idei, genuri și sunete, acesta se află în încercarea unei descoperiri muzicale cu ritmuri globale, îmbinând atât muzica cât și cultura. Astfel, el a reușit să facă o fuziune a muzicii din Africa de Vest și Brazilia canalizându-le energia prin hip-hop, new-soul și jazz, îndreptate spre zone electronice. Cu ajutorul instrumentelor de suflat din lemn, acesta reușește să aducă dinamică și să împletească ritmurile din ambele zone, reușind să sune ca peste tot în același timp.

Abase, pe lângă cariera sa solo, este parte și din trupele cântărețului nigerian Wayne Snow și bateristului de jazz Ziggy Zeitgeist. Concertul de azi aduce în fața dumneavoastră o compilație de 6 muzicieni din 3 țări, o formulă în premieră în România, care sperăm să vă încânte.

Raluca Mefa

„A multikulturalitás nagyon otthonos, én ebbe születtem bele”

Interjú Groșan Cristinával, *A legjobb dolgokon bogni kell* rendezőjével

Mióta foglalkoztat a filmkészítés, mik az első emlékeid ezzel kapcsolatban?

Aradi vagyok, ahol a filmkészítés nem tűnt reális, elérhető szakmának. Egyszerűen azért, mert nem ismertem senkit, aki filmmel foglalkozott, nem is jártam gyerekkoromban művészmoziban, a film számomra sokáig az amerikai blockbustert jelentette. Színházzal, írással és fotóval foglalkoztam, ezeknek az ötvözetét vezetett a filmhez.

Félig román családból kézenfekvő lett volna, hogy a bukaresti filmművészeti egyetemre felvételizz, de mégis a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem média design szakára mentél.

A szüleim nagyon nehezen fogadták el, hogy nem leszek sem bankár, sem marketinges, sem titkárnő. Bukarestet nagyon ellenezték, és abban az időben nem mertem szembeszállni velük. Végül elengedtek „hülyéskedni” kicsit Kolozsvárra, négy év után ott végeztem a Babeș-Bolyai Tudományegyetem filmes szakán románul, de abban az évben Budapesten nem indult rendezői mesteri az SZFE-n [Színház- és Filmművészeti Egyetem], úgyhogy a MOME-ra [Moholy-Nagy Művészeti Egyetem] felvételiztem. Aradról nézve magam sem hittem el, hogy tényleg lehet filmmel foglalkozni, úgyhogy csak a következő lépésig láttam. Következő kisfilmterv, következő lehetséges forgatás. Azt hiszem, ha valami, akkor ez a vidékiség hátránya, hogy az emberek nem hiszik el magukról, hogy ez egy számukra is elérhető lehetőség.

Sokan mondják, hogy vígjátékot sokkal nehezebb csinálni, mint drámát. *A legjobb dolgokon bogni kell* egy dramedy, arányaiban talán több vígjátéki elemmel. Volt benned félelem azzal kapcsolatban, hogy mennyire fog ez működni?

Elég tiszta volt ez még az elejétől kezdve, hogy vígjáték-dráma hangvétellű filmet szeretnék készíteni, akkor is, ha ez a bi-

zonyos műfaj még nem annyira egységes. Rainer-Micsinyei Nóra író társammal már ebben a tudatban kezdtük írni a forgatókönyvet. Ebben a filmben a humor elsősorban karakterből, szituációból, ironiából és önironiából fakadt, ezekkel pedig örömmel dolgozom. A humornak van egy bizonyos ritmusa, ami akkor működik, ha minden a helyén van, és erről már a forgatás alatt meg kellett bizonyosodnunk. Inkább az volt a nehézség, hogy ne vágjunk ki olyan dolgokat Meller Anna vágóval, amiket már

ezerszer újranéztünk, mi már untuk, de egy friss szem még csak akkor fedezte volna fel. Ez egy tanulási folyamat volt, amit nagyban tudtam hasznosítani a következő filmben.

Amerikában már-már hagyománya van a harmincas, tengődő, nem tökéletes nőkről szóló indie filmeknek, sorozatoknak. Ez a hullám elérte Európát is, Norvégia Oscar-jelöltje, *A világ legrosszabb embere* is hasonló témát dolgoz fel. Szerinted mi az oka ennek a jelenségnek?

Szerintem az az oka, hogy az a generáció, amit már egy ideje foglalkoztat ez a probléma, most kezd kapni esélyt, hogy filmet csináljon. Trend ez most, de nem csak a forma kedvéért: van mögötte tartalom, én úgy látom, a közönségnek igénye van erre a fajta történetre.

Miért érdekelt a halál témája? Majának, a főhősnek a film elején elég konfliktusos viszonya van vele.

Úgy nőttünk fel, hogy nagyon távol van tartva tőlünk a halál kérdése. Régen, vidéken az egész falu gyászolt az elhunyt családjával, nemcsak a születés vagy a házasság, a halál is egy esemény volt. Most már-már tabunak számít, nem beszélünk róla, inkább diszkréten rejtjük el. Emiatt is érdekelt, hogy egy éjszakán keresztül hogyan tudunk nyitni e téma felé. Majához hasonlóan én is töltöttem már egy fél éjszakát halottszállítókra várva, és ez sokáig velem fog maradni. Hullámokban jön és megy a helyzet szomorúsága, abszurditása és az a felismerés, hogy egyszer mi is ott fekszünk majd mozdulatlanul, de odáig nem mind egy, hogy telik el az idő.

Ha választanod kéne, melyik a kedvenc(ebb) részed, az írás vagy a forgatás?

Nem lehet választani, mindkettő más kihívásokkal állít szembe. Jelenleg a sound design a kedvencem, az akkora jutalomfalat! Ebben a fázisban már megküzdöttem a nehéz részével, már csak csinosítani kell az anyagot. Az, ami ott van a képen, elkezd még jobban élni a hang által. A vágási folyamat vége, az ún. „picture lock” szorongását is tudja nyugtatni a hangutómunka, hiszen kisebb dramaturgiai döntéseket még itt is lehet hozni, és tovább finomítani a történetmesélést.

Végezetül, egy nagyon materiális kérdés. Miből élnek a rendezők két film között?

Nekem úgy tűnik, a szakmában mindig egy kuriózum, a rendező miből él két projekt között, ha mondjuk, nem reklámot rendez. Pedig nem kéne, hogy tabu legyen, a rendezőnek is van telefonszámlája és albérletet is fizet a hónap elején. Én például nagyon szeretek fotóval és grafikával foglalkozni, kulturális rendezvényeknek a vizuális kommunikációját látom el és könyvkiadókkal dolgozom borítótervezőként. Ez nagyon másfajta munka, csapatban dolgozom, de én magam (és egy laptop) egy csendes helyen elvagyok a feladatokkal. Egy nyugodtabb időszakban fejleszteni is tudok különböző projekteket, írni, workshopokra járni, úgyhogy számomra ez egy működő kombináció.

Incze Kata

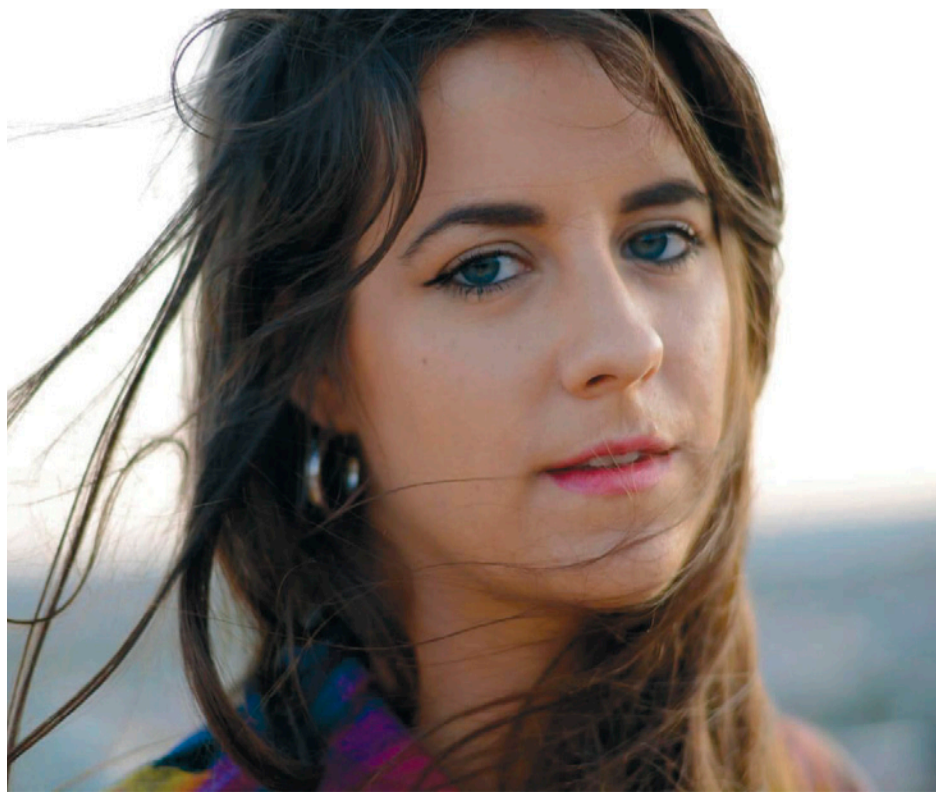
„Mindegy, hogy színész vagy amatőr, csak találjuk meg a legjobbat”

Interjú Kis Hajnival, *A Külön falca* rendezőjével

Már az első filmed, a *Szép alak* nagy figyelmet keltett, diák-Oscar jelölést is kapott, ezek után mennyire volt nehéz tovább dolgozni?

Nagyon, álomban nem gondoltam, hogy ekkora sikere lesz. Éreztem, hogy szeretik a filmet, de amíg egy alkotásra nem kerül rá egy címke, addig nem kap különösebb figyelmet. Aztán rákerült ez a címke, és onnantól kezdve azt tapasztaltam, hogy ez a figyelem, ami beérkezik, nincs arányban

az eddigiekkel. Irreálisnak tűnt az egész és amikor bejött a hír az országba, hogy 25 éve nem történt ilyen, hirtelen nagyszámú bejövő hívásom lett pár óra leforgása alatt, mindenféle interjúkat kértek tőlem. A semmiből egy olyan reflektorfénybe kerültem, ami hirtelen ijesztő volt, erre nem készítettem fel senki. Attól félttem, hogy mi van, ha csalódást fogok okozni és ez nagy nyomás volt. Csúsztam is a diplomafilmmel. Berkes Juli, a producer,

akivel együtt dolgozom azóta is, látta, hogy elvesztem és ő mondta akkor, hogy na és mi van ha csinálsz egy rossz filmet? Ez valahogy eltalált, ott valamit el tudtam engedni és elkezdtem a *Last callt*. Az egy vízváltó volt. Ha nem, lehet, már nem is csinálnék filmet. Felszabadító érzés volt, azóta is visszaidézem, mikor elakadok.

Egyáltalán nem tűnik kis büdzsésű filmnek, már csak a zeneválasztás miatt sem. Van egy jelenet, ahol egy Scooter-szám szól. Ezt hogyan oldottátok meg?

Van benne 12 jogosított szám, ami irreális, még egy nagy költségvetésű filmnél

is, mivel nagyon drágák a zenék, és itthon jelenleg örökre kell a jogokat birtokolni. Az, hogy ebben a filmben ennyi zene van, az a producereknek köszönhető. Ők a Scooternek a németországi menedzmentjéig mentek el, hogy a *Maria c.* számot megkapjuk. Amit eleve kinéztem, az a *Nessaja* volt, de nem kaptunk választ hónapokig – gondolom nekik ez annyira nevesítéses összeg volt, hogy nem volt érdemes tárgyalni sem. Aztán kaptunk egy választ, hogy az a szám nem jöhet szóba, mert plagizált és Scooterék perben állnak emiatt. Utána választottam egy másik Scooter-számot, de kiderült, hogy azzal

a számmal is hasonló a helyzet, és akkor jött a *Maria*, de a forgatási napokon ez még nem volt leütve. Vettük fel a jelenetet, ott álltak a producerek és közben csurgott róluk a víz, hogy ez meglesz-e vagy sem – én erről mit sem tudtam, mert próbáltam kímélni.

A főbb szerepeket játszó színészek amatőrök, akik nagyon természetesek és jól működnek együtt. Szándék volt, hogy ne legyenek ismerős színészek?

Az szempont volt, hogy ne olyat válasszak főszerepre, akiről már sok asszociációk beindul. A választás lehetőségét eleve már külsőre is korlátozza ez a szerep, és emiatt párhuzamosan néztük az amatőröket. Az egyetlen kikötésem az volt, hogy mindegy, hogy színész vagy amatőr, csak találjuk meg a legjobbat, mindenre nyitott voltam. Sok szerepre első körben csak színészeket néztem meg és akkor mentünk általában tovább, ha ott nem voltam megelégedve. Kb. fele-fele arányban vannak amatőrök és színészek vegyesen a filmben.

A kisjátékfilmjeidben és ebben a filmben is olyan szereplőket mutatsz be, akik esendőek, a társadalom peremén helyezkednek el, miért érdekelnek ők?

Ez számomra is kérdés. Éppen most figyeltem meg, hogy a főszereplők az összes eddigi filmben hajléktalanok voltak: a *Szép alakban* a főszereplő az anyjánál lakik, de végül nincs hova mennie, a *Last call*-ban ott van ez

a karakán nő, mégis a film végére nincs otthona és nincs hova mennie, a *Külön falkában* Tibornak sincs otthona, mindenki megy a semmibe. Érdekelnek az olyan határhelyzetek, ahol az emberek már nem egy „felvértezt” identitás mögül beszélnek, foglalkoztat a karakterek teljes lecsupaszítása. Az eddigi szereplőim nem tudnak beilleszkedni a rendszerbe, nem illenek bele az idilli képbe. Ha nem is tudatosan, de keresik a legmélyebb rétegüket, az otthonukat és a gyökereiket – ez is közös bennük. Engem is foglalkoztatnak ezek a problémák és ezeken a szereplőkön keresztül jól megragadhatónak érzem azt, ami valahol mindannyiunkban közös.

A kiskamaszok ábrázolása nagyon nehéz terep, sokszor egy film azon bukik el, hogy ha ezt a korosztályt tünteti fel, akkor az nem lesz hiteles vagy felületes marad. Nálad ez nagyon érzékeny és hihető minden pillanat, ezt hogyan sikerült így megoldani?

Nagyon sokat beszélgettünk Fannival gyerekkori emlékekről, azokból sokat merítettünk. A casting alatt pedig sokat beszélgettem kiskamaszokkal, hogy hogy vannak, mit csinálnak most, nyitott szemmel jártunk – mégiscsak 1500 gyereket néztünk meg. Ismerősök gyerekeivel még többet beszélgettünk, beépültünk közéjük. Az sem mellékes, hogy Niki karaktere nem áll távol az én gyerekkori személyemtől.

Búzás Anna

„Román újhullám vagy Örkeny?” Beszélgetés Fazekas Mátéval, a *Kilakoltatás* rendezőjével

A *Kilakoltatás* egy nap alatt játszódik és egy cselekményszálon fut. Van ebben valami szándékosság, hogy téged ezek a feszült, tömör események érdekelnek?

Szeretem a zárt történetek allegorikuságát, illetve azt a történetmesélői kihívást, hogy valamit nagyon tömören, összesűrítve kell elmesélni: a helyszínről nem léphetsz ki, nem vághatsz át egy mellékszálra, egy másik helyszínre és időben is csak egészen piciket tudsz ugrálni. Az egy szerencsés együttállás, hogy én ezeket a kereteket nagyon kedvelem, de közben meg ez a leggazdaságosabb történetmesélés is. A *Kilakoltatás* története egy régi történet, ami már lassan 10 éve van velem, és azért választottam az Inkubátor [a Magyar Nemzeti Filmintézet pályakezdőnek szóló, kisköltségvetésű nagyjátékfilmes kerete – a szerk.] pályázatára, mert a program keretein belül jól értelmezhető és leforgatható. Ezzel is próbáltam versenylőnyt szerezni, mert ez egy olyan sztori, ami az Inkubátorra van szabva. Tehát itt tudatos költségvetési megfontolások is vannak, meg az, hogy én ezeket a történeteket szeretem.

Az Inkubátor Program filmjeinek költségvetése az átlagos magyar filmek költségvetésének töredéke. Mi volt a legnagyobb kompromisszum, amit emiatt meg kellett hozni? Téged segítenek vagy gátolnak a keretek?

A forgatási napok száma volt a legnagyobb kompromisszum, iszonyatos tempóban kellett dolgozni, 19 napunk volt összesen, csúszás nem fért bele, ezt a feszültséget szívesen megspóroltam volna. Mindent vagy aznap vettünk fel vagy nem vettük

fel. Emellett teljesen kiszolgáltatottak voltunk az időjárásnak, külsőben voltunk végig, ezért ha egy felhő jött, már nem tudtunk forgatni, mert nem kapcsolódott volna a film többi részéhez.

Leginkább a forgatókönyvírás folyamatából tudnék pozitív példát hozni arra, hogy ezek a keretek hogyan tudtak mégis inspirálni. Már a nulladik pillanattól kezdve eldöntöttem, hogy nem léphetünk ki ebből a térből soha és, hogy reggeltől estig történjen a dolgok. Úgy írtam, mint egy színdarabot vagy egy görög drámát: egy nap alatt, egy helyszínen, egy történetszál fut és a főszereplővel vagyunk az összes jelenetben. A tömeggel is kreatívan kellett játszani, ami rendezési fogás is, de már a forgatókönyvben kellett erre figyelni.

Egy helyszínen, egy nap alatt játszódik a cselekmény, ez mennyiben volt könnyebb és mennyiben volt nehézség a forgatás során?

Az egy óriási könnyebbég volt, hogy nem kellett költözni: egy stáb életét nagyon meg tudja nehezíteni, ha újra be kell lakni egy teret. Másrészt viszont nehéz volt, mert minden annyira szorosan kapcsolódott mindenhez, hogy erre nagyon kellett figyelni.

Nehéz jó vígjátékot csinálni? Ez egy dramedy, mennyire éreztél nehéznek ezt a műfajt?

Az fontos volt, hogy ne akadjunk le azon, hogy valami nem elég vicces. Ha egy vicc nem jött ki úgy, ahogy szerettem volna, de közben a jelenet megvolt és működött, akkor hagytam és mentünk tovább. Nem volt lételem az, hogy minden és mindenáron vicces legyen. A tör-

ténetet igyekeztem úgy megírni, hogy vicc nélkül is működjön. Amúgy is azt a humort preferálok, ami természetesen tud jönni a helyzetből vagy a karakterekből és nincsen beleerőszakolva a történetbe. Nem akartam abba a hibába esni, hogy mindent a poénokra húzzunk fel. A humor egyébként is egy szubjektív dolog: az, hogy ki min nevet és mit talál viccesnek, azt egyéne válogatja, ezért nem jó, ha ezen áll vagy bukik egy film.

A kilakoltatás mint társadalmi jelenség fontos volt számodra?

Nemcsak a kilakoltatás érdekelt, hanem ennek egy szélesebb perspektívája is, a lakhatás. Hogyan tudunk ma itthon fedelelni tudni a fejünk fölött? Csak a szüleink segítségével tudunk albérléssel bérelni vagy csak végrehajtás alatt álló házat tudunk megvenni, ha saját otthon szeretnénk? Mi a szerepe ebben a bankoknak? Ezt egy problémának látom, és ha ezt szétszálazzuk, akkor érdekes összefonódásokat találunk. Szándék volt, hogy ezt a kilakoltatást egy tágabb nézőpontból láthassuk, ezért van több karakternek is külön erre a helyzetre reflektáló jelenete a filmben. Arra törekedtem, hogy az ironikus hang-

nem megmaradjon végig, de ha egy pillanatra is belegondolsz, azért ott legyen a dráma.

Ez a film egy megtörtént eseményen alapszik, az unokatestvérem ennél a kilakoltatásnál kint volt, ő mesélte el nekem a sztorit évekkal ezelőtt. A bürokratikus eseményeknek a láncolatát onnan vettem át, és ehhez tettem hozzá a fikciós részt: a főszereplőt és a nénit a családi háttérükkel. Azt akartam, hogy úgy jöjjön létre az abszurd a filmben, hogy közben minden a lehető leglogikusabban történik, és a néző azt érezze, hogy senkinek nem volt módja másképp cselekedni. A fejlesztés során több dramaturgnak és forgatókönyvíróknak is elküldtem a könyvet véleményezésre, és voltak olyan visszajelzések, hogy a sztori túlságosan billeg a realista dráma és az abszurd között és hogy valamelyik mellett le kellene tenni a garast. Most akkor ez román újhullám vagy Örkeny? Nekem erre az volt a válaszom, hogy abból bontakozik ki az Örkeny, hogy minden román újhullámosan történik, azaz a legrealistább lépésekkel jutunk el a legfurcsább abszurdig.

Búzás Anna

InterogaTIFF

„Noul val românesc sau Örkény?”

Convorbire cu Máté Fazekas, regizor al filmului *Evacuarea*

Evacuarea

În *Evacuarea* acțiunea se desfășoară într-o singură zi și se derulează pe un singur fir. Este ceva intenționat, te preocupă în mod special aceste evenimente încordate, concise?

Îmi place caracterul alegoric al istoriilor închise, respectiv provocarea pentru narator să exprime ceva foarte concis, condensat: nu poți părăsi locul, nu te poți transfera pe un fir lateral, într-un alt loc și săriturile în timp sunt, de asemenea, minimale. Este o constelație norocoasă faptul că eu îndrăgesc foarte mult aceste limite, dar în același timp este și cel mai economic mod de a relate povestea. Povestea filmului *Evacuarea* este una foarte veche, o port cu mine de aproape 10 ani, și am ales să aplic cu ea la Inkubator (program al Institutului Național de Film din Ungaria pentru filme artistice de lung metraj cu buget mic, destinat debutanților – nr. red.), deoarece acest program oferă un cadru propice pentru interpretare și filmare. Am încercat să valorific și acest avantaj, deoarece este o poveste croită tocmai pe Programul Inkubator. Prin urmare sunt și concepții bugetare conștiente și faptul că îmi plac mie acest gen de povești.

Bugetul pentru filmele din Programul Inkubator reprezintă o fracțiune față de filmele maghiare în general. Care a fost cel mai mare compromis făcut din acest motiv? Aceste cadre îți sunt de folos sau te limitează?

Cel mai mare compromis s-a făcut la zilele de filmare, am fost nevoiți să lucrăm într-un ritm infernal, am avut în total 19 zile, fără posibilitatea unor întârzieri, o tensiune de care m-aș fi lipsit cu mult drag. Am înregistrat totul în ziua dată, sau nici n-am înregistrat. Mai era și vremea, la capriciile căreia am fost expuși tot timpul, am avut numai exterioare, așa că

la sosirea unui nor, filmarea era compromisă, căci nu se lega de restul filmului. Despre faptul cum pot, totuși, aceste cadre să mă inspire, aș putea da exemple pozitive mai cu seamă din procesul scrierii scenariului. Am decis deja din momentul zero că niciodată nu trebuie să ieșim din acest spațiu, și că lucrurile se întâmplă de dimineața până seara. L-am scris ca pe o piesă de teatru sau o tragedie grecească: ne aflăm într-o singură zi, într-un singur loc, cu un singur fir al acțiunii și cu personajul principal, în toate secvențele. Utilizarea maselor trebuia făcută tot în mod creativ, un truc regizoral, dar trebuia să țin cont de el deja la scenariu.

Acțiunea se petrece într-un singur loc, într-o singură zi, a fost ușor sau a fost greu din punctul de vedere al filmărilor?

Foarte ușor a fost faptul că nu era nevoie să ne mutăm: viața unei echipe de filmare poate fi foarte mult îngreunată atunci când este vorba de umplut cu viață un nou spațiu. Dar a fost și greu, pe de altă parte, deoarece toate se legau atât de strâns între ele, încât trebuia acordată mare atenție acestui aspect.

E greu să faci o comedie bună? Acesta este un dramedy, e greu acest gen, cum a fost experiența ta?

A fost important să nu ne împotmolim dacă ceva nu avea atât umor cât trebuia. Dacă un gag nu a reușit cum l-aș fi dorit, dar secvența era întreagă și funcționa, am lăsat-o așa și am continuat. Nu am considerat vital ca totul să fie nostim, să aibă umor cu orice preț. M-am străduit să scriu povestea în așa fel ca ea să funcționeze și fără glume. Oricum prefer umorul care vine natural, generat de situație sau de personaj și nu e îndesat cu forță în poveste. N-am vrut să cădem în păcatul de a construi totul pe gag-uri. Umorele este

L-am scris ca pe o piesă de teatru sau o tragedie grecească: ne aflăm într-o singură zi, într-un singur loc, cu un singur fir al acțiunii și cu personajul principal, în toate secvențele.

oricum un lucru subiectiv: fiecare râde când vrea și găsește că e nostim un lucru care-i place lui, de aceea nu-i bine ca un film să-și mizeze succesul pe asta.

Evacuarea ca fenomen social a contat mult pentru tine?

M-a interesat nu doar evacuarea, ci o perspectivă mai largă, cea a existenței unui adăpost. Cum putem azi, aici, la noi, să ne asigurăm un acoperiș deasupra capului? Dacă dorim să avem căminul nostru putem merge în chirie doar cu ajutorul părinților, ori ne permitem doar cumpărarea unei case aflate sub executare? Care

este rolul băncilor? Eu văd o problemă aici, iar dacă începem să o desfacem, vom găsi interconexiuni interesante. Intenția a fost să putem vedea această evacuare dintr-o perspectivă mai largă, acesta este motivul pentru care mai multe personaje au secvențele lor în care reflectează la această situație. M-am străduit să păstrez pe tot parcursul tonul ironic, dar dacă te oprești doar pentru o clipă să te gândești, să poți vedea drama care se petrece acolo. Acest film are la bază o întâmplare reală, vârul meu a fost prezent la această evacuare, el mi-a povestit despre ea cu ani în urmă. De acolo m-am inspirat pentru șirul de evenimente birocratice, la care am adăugat partea fictivă: eroul principal și pe tanti, cu background-ul lor familial. Am dorit să se producă absurdul în acest film în așa fel, încât totul să se întâmple în cea mai logică ordine, iar spectatorul să se convingă că nimeni nu putea acționa altfel decât a făcut-o. Pe parcurs am trimis textul mai multor dramaturgi și scenariști să-și exprime părerea, iar unii dintre ei au semnalat faptul că povestea balansează prea mult între drama realistă și absurd, ar trebui să mă decid în ce direcție o iau. Despre ce vorbim aici: noul val românesc sau Örkény? Răspunsul meu a fost că vedem o dezvoltare Örkény dintr-o acțiune în stilul noului val românesc, adică ajungem la cel mai ciudat absurd făcând cei mai realiști pași.

Anna Búzás

Noua AQUA Carpatica la doză

**Gustul purității cinstește
șprițul românesc.**

Orosz Ákos (actor) și Fazekas Máté (regizor). Foto: Balázs Glódi

10 pentru FILM la TIFF, 2022: Sara Cunceea: „Dacă nu simt că sunt iubită sau dacă nu ofer iubire, mă pierd, mă dezechilibrez”

10 actori de teatru sunt prezentați anual, în cadrul TIFF, profesioniștilor din lumea filmului și publicului. Programul 10 pentru FILM la TIFF își propune să promoveze figuri noi în filmul românesc și îi vizează pe actorii care nu au avut până acum șansa afirmării în cinema românesc, indiferent de vârstă.

Cei 10 selectați pentru ediția a 11-a a programului sunt: Magor Bocsárdi (Sf. Gheorghe), Iulia Colan (Craiova), Sara Cunceea (București), Ada Dumitru (Pitești), Reka Kovacs (București), Robert Radoveneanu (București), George Rotaru (București), Irina Sibef (Giurgiu), Doru Taloș (Cluj) și Mihaela Velicu (București).

Sara Cunceea (22 ani) a absolvit în 2019 secția actorie din UNATC, fiind în prezent la studii de master în cadrul aceleiași facultăți. De-a lungul timpului Sara Cunceea a avut colaborări cu Teatrul Național de Operetă și Musical Ion Dacian, Teatrul Metropolis și recent a debutat la Teatrul Național București. Scenarista Ana Sabina State i-a pus câteva întrebări Sarei:

Cum reușești să fi sinceră pe scenă?

E ciudat să zic despre mine că reușesc să fiu sinceră pe scenă, e ca și cum sunt înțrebată dacă am jucat bine în seara asta. Nu cred că sunt în măsură să îmi dau seama, plus că eu mă evaluez mult mai tăios decât ar face-o cineva din exterior. Cred că printr-o relația onestă cu profesia reușesc să aduc o parte din sinceritatea mea și iubirea față de meserie și pe

scenă și realmente să mă transpun și să pun din încărcăturile mele personale în fiecare rol pe care îl construiesc. Cred că asta e aportul pe care pot să îl aduc legat de sinceritate. Atâta timp cât nu mă mint pe mine, nu mint nici spectatorii. Cred că cel mai important e să fiu sinceră față de mine, iar dacă reușesc asta, pot fi sinceră și pe scenă și față de spectatori, și în orice alt context.

Ai vreun ritual înainte de un spectacol sau o zi de filmare?

Nu, nu am și nici nu cred că o să am vreodată. Dar uite, înainte de fiecare spectacol îmi spun o rugăciune și mulțumesc pentru tot ceea ce am. În rest, fac exerciții de dicție, de voce, adică astea sunt niște etape prin care trec cam de fiecare dată. Depinde și de proiect și de lucrurile pe care trebuie să le exerseze. Aș vrea ca fiecărui proiect în care sunt să-i aparțină modalități specifice de lucru. Și nu neapărat că aș vrea, dar așa s-a întâmplat până acum. „Ritualul” a fost diferit depinzând de proiect în care sunt. (interviul integral pe LiterNet.ro la <https://agenda.liternet.ro/cronici/10pentrufilmattiff.html>)

Ana Sabina State

PROGRAM / MIERCURI / 22 IUNIE

■ CINEMA FLORIN PIERSIC

13:00 **Fără limită**

Marea libertate (Great Freedom) *

Sebastian Meise | 116' | Austria, Germania [5R1]

15:30 **Close-up Krzysztof Kieslowski**

Trei culori: Roșu (Trois couleurs: Rouge)

Krzysztof Kieslowski | 95' | Elveția, Franța, Polonia [5R2]

18:00 **3x3, Ziua maghiară**

Povestea soției mele (The Story of My Wife)

Ildiko Enyedi | 170' | Ungaria, Franța, Germania, Italia [5R3]

21:15 **Proiecții speciale**

Un nou început (En corps)

Cédric Klapisch | 118' | Franța, Belgia [5R4]

■ CASA DE CULTURĂ A STUDENȚILOR

16:00 **Larger Than Life**

Leonard Cohen și Hallelujah – Povestea unui cântec (Hallelujah: Leonard Cohen, a Journey, a Song)

Daniel Geller, Dayna Goldfine | 115' | SUA [5C1]

18:30 **Zilele Filmului Românesc**

Insula (The Island)

Anca Damian | 85' | România [5C2]

21:00 **Ziua maghiară**

Pentru totdeauna (Perpetuity)

György Pálfi | 77'

precedat de

Amok

Balázs Turai | 14' | Ungaria [5C3]

■ CINEMA VICTORIA

10:00 **EducaTIFF**

Sonata

Bartosz Blaschke | 118' | Polonia [5V1]

12:45 **Competiție**

Magneticii (Magnetic Beats)

Vincent Maël Cardona | 99' | Franța, Germania [5V2]

15:00 **Ziua maghiară**

Lucruri pentru care merită să plângi (Things Worth Weeping For)

Cristina Groșan | 83' | Ungaria [5V3]

17:30 **Competiție**

Ficțiune despre viață (A Feature Film About Life)

Dovile Sarutyte | 100' | Lituania, SUA [5V4]

19:45 **Competiție, Ziua maghiară**

Tandrețe (Gentle)

Laszlo Csujá, Anna Nemes | 93' | Ungaria, Germania [5V5]

22:00 **Competiție**

Balaur (A Higher Law)

Octav Chelaru | 124' | România, Germania, Serbia [5V6]

■ CERCUL MILITAR

13:15 **Focus Israel**

A patra fereastră (The Fourth Window)

Yair Qedar | 86' | Israel [5W1]

15:45 **Zilele Filmului Românesc**

Miracol (Miracle)

George Bogdan Apetri | 119' | România, Cehia, Letonia [5W2]

18:30 **Film Food**

Totul pentru o stea Michelin (A Taste of Hunger)

Christoffer Boe | 104' | Danemarca [5W3]

20:45 **Ziua maghiară**

Din câte știu (As Far as I Know)

Nándor Lőrincz, Bálint Nagy | 124' | Ungaria [5W4]

■ CINEMA ARTA

10:00 **What's Up Doc?**

Pentru un pumn de cartofi prăjiți (Poulet frites)

Yves Hinant, Jean Libon | 103' | Franța, Belgia [5A1]

12:30 **Film Food**

Spirit nordic (Nordic by Nature)

Rasmus Dinesen | 65' | Danemarca [5A2]

15:00 **3x3**

Ouăle lui Tarzan (Tarzan's Testicles)

Alexandru Solomon | 105' | România, Franța [5A3]

18:00 **Proiecții speciale**

Regele Mihai: Drumul către casă (The Last King Behind The Iron Curtain)

50' | România [7W2]

19:30 **What's Up Doc?**

Pentru mine tu ești Ceaușescu (You Are Ceaușescu to Me)

Sebastian Mihailescu | 101' | România [5A5]

22:00 **What's Up Doc?**

Frații (Brotherhood)

Francesco Montagner | 97' | Italia, Cehia [5A6]

■ SAPIENTIA

12:15 **EducaTIFF**

Familia adevărată (La vraie famille)

Fabien Gorgeart | 102' | Franța [5S1]

14:45 **Va urma**

Bloc 27

Momir Milosevic, Milica Tomovic | 99' | Serbia [5S2]

17:15 **Ziua maghiară**

Performing Juliet

Andras Visky | 77' | Ungaria

precedat de

Nicolae

Mihai Grecu | 45' | Franța, România [5S3]

19:45 **Ziua maghiară**

Haita noastră (Wild Roots)

Hajni Kis | 99' | Ungaria, Slovacia [5S4]

22:00 **Ziua maghiară**

Evacuarea (Eviction)

Máté Fazekas | 86' | Ungaria [5S5]

■ CINEMA MĂRĂȘTI

17:00 **EducaTIFF**

Sus ștacheta! (Raise the Bar)

Gudjon Ragnarsson | 70' | Islanda [5Z1]

19:30 **Supernova**

Evenimentul (L'événement)

Audrey Diwan | 100' | Franța [5Z2]

■ CINEMA DACIA MĂNĂȘTUR

19:30 **3x3**

Enter the Void * / **

Gaspar Noe | 158' | Franța [5D1]

■ MUZEUL DE ARTĂ

21:30 **Ziua maghiară**

Divele (Divas)

Máté Körösi | 80' | Ungaria [5M1]

■ PIAȚA UNIRII OPEN AIR

21:45 **Piața Unirii**

Clubul șomerilor (El club del paro)

David Marques | 83' | Spania [5U1]

■ PARCUL POLIGON FLOREȘTI

21:45 **Piața Unirii**

Clubul șomerilor (El club del paro)

David Marques | 83' | Spania

precedat de

Părfect

Răzvan Marinescu | 13' | România [5F1]

■ IULIUS PARC OPEN AIR

21:45 **Supernova**

Campania (La croisade)

Louis Garrel | 67' | Franța [5P1]

■ UBB OPEN AIR

22:00 **Va urma**

Inimă întunecată (The Dark Heart)

Gustav Moller | 130' | Suedia [5X1]

* Film nerecomandat minorilor / This film is not suitable for children.

**Nerecomandat persoanelor sensibile la imagini stroboscopice / Not suitable for viewers with flickering light sensitivity

InterogaTIFF

Cristina Groșan: „Multiculturalitatea îmi este foarte familiară, eu m-am născut în ea”

Cristina Groșan este regizoarea filmului *Lucruri pentru care merită să plângi*.

De când te preocupă să faci filme, care sunt primele tale amintiri legate de aceasta?

Sunt din Arad, să faci filme acolo nu părea a fi o meserie reală, accesibilă. Pur și simplu pentru faptul că nu cunoșteam pe nimeni care să se fi ocupat cu filmele, în copilărie nici nu am fost la cinematograful, multă vreme pentru mine filmul a însemnat blockbusterele americane. M-am ocupat cu teatrul, cu scrisul și cu fotografia, prin acestea am ajuns până la film.

Provenind dintr-o familie pe jumătate română ar fi fost la îndemână să dai admitere la facultatea de artă cinematografică din București, tu ai ales, totuși, facultatea de design media a Universității de Artă Moholy-Nagy, din Budapesta.

Părinții mei au acceptat cu greu faptul că nu mă voi face nici bancher, nici om de marketing și nici secretară. Erau tare împotriva Bucureștiului, iar la acea vreme eu nu îndrăzneam să-i contrazic. Până la urmă m-au lăsat să mă duc la Cluj „să mă protestesc” un pic, după patru ani am ter-

minat în limba română facultatea de film a Universității Babeș-Bolyai, dar în acel an nu se organizase admitere la masterat în regie la Universitatea de Teatru și Artă Cinematografică SZFE, de la Budapesta, așa că am dat admitere la MOME (Universitatea de Artă Moholy-Nagy). Privind de acolo, de la Arad, nici eu nu crezusem că cineva poate, într-adevăr, să se ocupe cu filmul, astfel că perspectiva mea se limita doar la pasul pe care urma să-l fac. Următorul proiect de scurtmetraj, următoarea posibilă filmare. Dacă există handicap din pricina provincialității, cred că acesta este, că oamenii nu au încredere că există și pentru ei această posibilitate.

Se afirmă adesea că e mult mai greu să faci o comedie decât o tragedie. *Lucruri pentru care merită să plângi* este un dramedy, poate cu elemente de comedie în mai mare proporție. Ai avut oarece temeri legate de cum va funcționa acest lucru?

Mi-a fost destul de clar de la bun început că doresc să realizez un film în notă comico-dramatică, chiar dacă acest gen încă

Mi-a fost destul de clar de la bun început că doresc să realizez un film în notă comico-dramatică, chiar dacă acest gen încă nu este destul de unitar.

nu este destul de unitar. Împreună cu coscenarista mea, Nóra Rainer-Micsinyei ne-am apucat de scris scenariul în această idee. În acest film umorul rezidă în primul rând în caractere, în situații, în ironie și autoironie, și este o bucurie să lucrezi cu aceste elemente. Umorul are un anumit ritm care funcționează doar dacă totul este la locul lui, lucru de care ne-am putut convinge în cursul filmărilor. Mai greu ne-a fost să nu tăiem la montaj, împreună cu editoarea Anna Meller, lucruri pe care le vizionasem deja de o mie de ori, ne plictisise de ele, dar o privire proaspătă abia că putea să le descopere în acel moment. A fost un proces de învățare pe care l-am putut fructifica, în mare măsură, la următorul meu film.

În America pare că încep să capete tradiție filmele și seriile indie despre femei imperfecte, în jur de 30 de ani, care nu-și găsesc locul. Acest val a ajuns și în Europa, nominalizarea Norvegiei pentru Oscar, *Cea mai rea fată din lume*, dezvoltă un subiect asemănător. Care este motivul acestui fenomen în opinia ta?

Motivul este, cred eu, faptul că acum s-a ivit șansa de a face filme pentru acea generație pe care o preocupă această problemă de ceva vreme. Este un trend acum, dar nu doar de dragul formei: are și conținut, eu constat că publicul are nevoie de astfel de povești.

De ce te interesează tematica morții? Protagonista, Maja are o relație destul de controversată cu ea, la începutul filmului. Am fost crescuți în așa fel ca problema morții să fie ținută foarte departe de noi. Pe vremuri, la țară tot satul îl plângea pe cel mort, împreună cu familia îndoliată, moartea era un eveniment la fel ca nașterea sau căsătoria. Azi aproape că a

devenit un tabu, nu vorbim despre ea și ne temem discret de ea. Acesta este unul din motivele pentru care m-a interesat în ce fel putem deschide către această temă de-a lungul unei nopți întregi. Am petrecut și eu, la fel ca Maja, o jumătate de noapte așteptându-i pe cei de la pompe funebre, lucru care mă va însoți multă vreme.

Tristețea vine și pleacă în valuri, absurditatea situației și conștientizarea faptului că ne vine și nouă rândul când vom sta întinși acolo, nemișcați, dar nu este deloc indiferent cum trece timpul până atunci.

Dacă ar trebui să alegi dintre scris și filmare, care ar fi partea ta preferată?

Nu poți alege, la fiecare te confrunți cu alte provocări. În prezent favoritul meu este sound design, o imensă recompensă! În această fază greul luptei a trecut deja, materialul mai necesită doar mici ajustări. Iar prin sunet tot ce este în imagine începe să trăiască mai bine. Lucrul la postprocesarea sunetului este capabil să alunge și anxietățile din timpul ultimei faze a editării, a așa-numitei „picture lock”, deoarece la acest punct mai poți face mici modificări dramaturgice decisive, să mai cizelezi un pic relatarea poveștii.

La urmă, o întrebare foarte materială. Din ce trăiesc regizorii între două filme?

Mi se pare că în această breaslă există mereu enigma: din ce trăiește regizorul între două proiecte, dacă nu regizează, să zicem, reclame. Dar n-ar trebui să fie un tabu, și regizorii au facturi de telefon și plătesc chiria la începutul lunii. Mie, spre exemplu, îmi place foarte mult să mă ocup cu fotografia și cu grafica, mă ocup de comunicarea vizuală pentru evenimente culturale și colaborez și la edituri cu design pentru coperte. Este o muncă foarte diferită, lucrez în echipă, dar îmi văd de lucrul meu singură (cu un laptop), într-un loc liniștit. Dacă am o perioadă mai puțin agitată, îmi pot face timp și pentru dezvoltarea unor proiecte, pentru scris, merg la workshop-uri, așa că pentru mine este o combinație care funcționează.

Kata Incze

InterogaTIFF

Hajni Kis: „Indiferent dacă e actor sau amator, important e să-l găsim pe cel mai potrivit”

Hajni Kis este regizoarea filmului *Haita noastră*.

Ai fost remarcată deja cu primul tău film, *Szép alak (Beautiful Figure)* nominalizat la premiile Student Oscar, nu ți-a fost greu după toate acestea să continui să lucrezi?

Ba da, nici în vis nu m-am gândit că ar putea avea un așa succes. Simțeam că este îndrăgit filmul, dar nicio operă nu are parte de o atenție mai deosebită până nu capătă o anume etichetă. A dobândit această etichetă, și de atunci încolo am simțit că atenția care i se acordă nu se compară cu cea dinainte. Mi s-a părut totul ireal, iar când s-a difuzat în țară știrea potrivit căreia de 25 de ani nu s-a mai întâmplat așa ceva, dintr-o dată au început apelurile, foarte multe, în decurs de câteva ore, mi se cereau diferite interviuri. Am ajuns, brusc, de nicăieri în lumina reflectoarelor, ceea ce m-a speriat, nu m-a pregătit nimeni pentru așa ceva. Mi-era teamă de ce se va întâmpla dacă voi produce dezamăgire, era o presiune imensă. Am și ratat termenul pentru filmul de absolvire. Producătoarea, Juli Berkes, cu care colaborez și astăzi, și-a dat seama că m-am pierdut și mi-a spus atunci: și ce crezi că se întâmplă dacă faci un film prost? Întrebarea asta m-a nimerit într-un fel, am fost capabilă atunci să mă eliberez de ceva și m-am apucat de *Last call*. A fost un moment de răscruce. Poate că nici n-aș mai face filme, dacă nu se întâmpla așa. Am avut un sentiment de eliberare pe care îl rememorez de fiecare dată când mă împotmolesc.

Nu pare deloc un film low-budget, numai dacă ne gândim la alegerea muzicii. Există o secvență în care auzim o piesă Scooter. Cum ați rezolvat-o?

Conține 12 piese cu copyright, lucru ireal chiar și la un film cu buget mare, căci muzica este foarte scumpă, iar la noi, în prezent, drepturile trebuie obținute pe vecie. Faptul că acest film are atâtea piese se datorează producătorilor. Ei au fost cei care au ajuns până la managerii din Germania ai trupei Scooter pentru ca să primim piesa *Maria*. Inițial am ales piesa intitulată *Nessaja*, dar luni de zile nu am primit

răspuns – mă gândesc că pentru ei era o sumă atât de ridicolă, încât nu a meritat nici măcar să stea la negocieri. Apoi am primit răspunsul potrivit căruia de piesa respectivă nu poate fi vorba, pentru că a fost plagiată și Scooter se află în judecată din cauza ei. Am ales mai apoi o altă piesă Scooter, dar situația era similară și cu aceea, atunci a urmat *Maria*, dar în ziua filmărilor încă nu era un lucru pecetluit. Înregistram secvența cu producătorii alături de noi, curgeau sudorile de pe ei dacă vor obține sau nu aprobarea – eu habar nu aveam, căci încercam să mă menajeze.

Actorii în rolurile principale sunt amatori, sunt foarte naturali și conlucrează bine. A fost intenționat să nu fie actori cunoscuți?

Un criteriu a fost acela să nu aleg pentru rolul principal pe cineva care induce multe asocieri. Alegerea este, de la bun început, limitată de aspectul exterior al rolului, astfel că făceam casting în paralel

cu amatorii. Singura condiție pe care am pus-o a fost: indiferent dacă e actor sau amator, important e să-l găsim pe cel mai potrivit, am fost deschisă la orice soluție. Pentru multe dintre roluri am vizionat în prima tură, iar dacă nu am fost mulțumită acolo, atunci făceam următorul pas. Proportia actori-amatori în acest film este, în mare, de jumate-jumate.

În filmele tale de scurtmetraj ca și în aceasta ne arăți personaje failibile, aflate la marginea societății, de ce te interesează ei?

Mă întreb și eu. Chiar acum mi-am dat seama și eu că protagoniștii tuturor filmelor mele de până acum au fost oameni ai străzii: în *Beautiful Figure* personajul principal locuiește la mama, dar la urmă nu are unde să meargă, în *Last Call* o avem pe femeia aceasta curajoasă care la sfârșitul filmului nu mai are un cămin al ei și nu are unde merge, în *Haita noastră* Tibor, la fel, nu are cămin, cu toții se îndreaptă spre nicăieri. Mă interesează acele situații-limită în care oamenii nu se mai prezintă cu o identitate „bine armată” în fundal, mă preocupă să dezgolească complet caracterele. Personajele mele de până acum nu se pot integra în sistem, nu se potrivesc în peisajul idilic. Poate că nu o fac conștient, dar ei își caută cele mai adânci straturi, căminul lor și rădăcinile lor – iată încă ceva ce este comun la ele. Aceste probleme mă preocupă și pe mine, iar prin intermediul acestor personaje simt că pot capta ceva pe care probabil îl avem cu toții în comun.

Să conturezi profilul unui copil-adolescent este un teren extrem de greu, adesea insuccesul unui film se datorează tocmai faptului că prezentarea acestei generații nu este destul de veridică sau rămâne superficială. La tine toate momentele sunt credibile și sensibile, cum ai reușit să rezolvi?

Am discutat foarte mult cu Fanni despre amintirile din copilărie, ne-am inspirat mult de acolo. În timpul castingului am stat de vorbă cu mulți copii-adolescenți despre cum se simt ei, ce fac acum, umblam cu ochii deschiși – am vizionat, totuși, 1500 de copii. Am stat de vorbă și mai mult cu copiii cunoștințelor, ne-am integrat între ei. Contează și faptul că figura lui Niki se apropie de persoana care am fost eu în copilărie.

Anna Búzás

Haita noastră

ÎMPREUNĂ AM AJUNS DEPARTE

DHL Express – Excellence. Simply delivered.
mydhl.ro

30
Ani în România

DHL

InterogaTIFF

Cristina Groșan: “Multiculturalism is very familiar to me, I was born into it”

Cristina Groșan is the director of *Things Worth Weeping For*

How long have you been interested in making films, what are your first memories related to it?

I'm from Arad, making films there didn't seem to be a real, accessible job. Simply because I didn't know anyone who made films, I didn't even go to the cinema as a child, and for a long time for me film meant American blockbusters. I was into theatre, writing and photography, and through these I got to film.

Coming from a half-Romanian family, it would have been easy for you to apply to film school in Bucharest, but you chose to study media design at the Moholy-Nagy University of Art in Budapest.

My parents had a hard time accepting the fact that I would neither become a banker, nor a marketer, nor a secretary. They were strongly against Bucharest, and at that time I didn't dare to argue with them. In the end they let me go to Cluj “to fool around” a bit, after four years I finished the film faculty of Babeș-Bolyai University in Romanian, but that year there was no admission to the master's degree in directing at the SZFE University of Theatre and Film Arts in Budapest, so I applied to MOME (Moholy-Nagy University of Arts). As I looked from there, from Arad, I didn't think anyone could really do film either, so my perspective was only limited to the next step. Next short film project, next possible shoot. If there's a handicap because of provincial-

ity, I think it's this, that people don't trust that this possibility exists for them.

It's often said that it's much harder to make a comedy than a tragedy. *Things Worth Weeping For* is a dramedy, perhaps with elements of comedy to a greater extent. Did you have any fears about how this would work?

It was pretty clear to me from the start that I wanted to make a film with a comedic-dramatic feel, even if the genre is not quite unified yet. Together with my co-writer Nóra Rainer-Micsinyei we started writing the script with this idea in mind. In this film the humour is primarily in the characters, in the situations, in the irony and self-irony, and it is a joy to work with these elements. Humour has a certain rhythm that only works if everything is in its place, which we were able to convince ourselves of during the filming. What was more difficult was not to cut things in the editing, together with the editor Anna Meller, that we had already watched a thousand times, we were bored of them, but a fresh eye could hardly discover them at that moment. It was a learning process that I was able to build on, to a large extent, in my next film.

In America, it seems that indie films and series about imperfect women in their 30s who don't fit in are starting to become a tradition. This wave has also reached Europe, where Norway's Oscar nominee, *The Worst Person in the World*, develops a similar theme. What is the reason for this phenomenon in your opinion?

The reason, I think, is that there is now an opportunity to make films for that generation that has been concerned about this issue for some time. It's a trend now, but it's not just for the sake of form: it also has content, I find that audiences need stories like this.

Why are you interested in the theme of death? The protagonist, Maja has a rather controversial relationship with it at the beginning of the film.

We were brought up in such a way that the issue of death was kept very far away from us. In the old days, in the country the whole village mourned the dead, together with the bereaved family, death

was an event like birth or marriage. Today it has almost become a taboo, we don't talk about it and we quietly fear it. This is one of the reasons why I was interested in how we can open up to this theme throughout an entire night. Like Maja, I spent half a night waiting for the undertakers, which will stay with me for a long time. Sadness comes and goes in waves, the absurdity of the situation and the realisation that our turn is coming when we lie there motionless, but it is not at all indifferent how time passes until then.

If you had to choose between writing and filming, which would be your favourite part?

You can't choose, with each you face different challenges. Currently my favourite is sound design, a huge reward! At this stage the hard work is already over, the material just needs a little fine tuning. Everything in the image starts to feel more alive with sound. Working on the sound post-processing can also ease anxieties during the last phase of editing, the so-called “picture lock”, because at this point you can still make small, decisive dramatic changes, to fine-tune a bit more the storytelling.

Finally, a very material question. What do filmmakers live on between films?

It seems to me that there is always a conundrum in this profession: what does a director live on between two projects, if he is not directing, say, commercials. But it shouldn't be taboo, and directors have phone bills and pay rent at the beginning of the month. I, for example, really enjoy photography and graphic design, I do visual communication for cultural events and I also work with publishers on cover design. It's a very different job, I work in a team, but I do my work alone (with a laptop) in a quiet place. If I have a less hectic time, I can also make time for developing projects, writing, going to workshops, so for me it's a combination that works.

Kata Incze

UNIRII SQUARE

The Unemployed Club The Place to Talk About Anything and Everything

The bar where the ‘unemployed club’ meets may be the dream of many men in their mid-life crisis.

And I'm not just referring to the title of the film, but especially to Fernando, Negro, Jesús and Benavente, who sit around the table all day and talk about anything and everything. Of course, they know about sport, politics, economics, in fact they have something to say about everything and they are not ashamed to express themselves.

We get to know them very well as they present their personae. It is representative of the way we are shaped by society that they have an opinion when they appear alone in testimonies and otherwise relate to friends when they discuss together. It's curious what connects them, because they are so different.

The film is a kind of hybrid between documentary and fiction. The story flows smoothly and is amusing in its familiar-

ty: who doesn't have a relative in the family who at the dinner table starts repeating themselves on the same conspiracy theory topics?

What director David Marqués does well is that he doesn't want to get too serious, but that doesn't mean he doesn't hide life ideas - some profound and some not, because that's just nice - about reli-

gion, 5G, illuminati, masks, technology and distant cultures.

Despite all the burning topics, *The Unemployed Club* doesn't want to be political, but is rather a sarcastic look at a Spain that now has extremely many unemployed. The four's discussions are relaxed and light-hearted, then suddenly turn into a volcano about to

explode, as they remember the things that are going wrong in their country and their own frustrations.

The film can be watched on Wednesday 22 June at 21:45 in the Open Air Unirii Square and Florești Polygon Park, and on Thursday 23 June at 19:30 at the Mărăști Cinema.

Ion Indolean

WHAT'S UP, DOC?

Brothers

In Search of Themselves

The winner of the Golden Leopard at the Locarno International Film Festival is competing this year at TIFF for Best Film in the newly revived What's Up, Doc? competition.

In *Brotherhood*, an Italian-Czech co-production, Francesco Montagner makes an intimate examination of patriarchy and masculinity through the lens of three brothers growing up in a Bosnian shepherd family. No wonder the production team has earned the full trust of their subjects Jabir, Usama and Useir (who will have a big say on screen), having spent no less than 4 years with them. Ibrahim Delic, the father of the three boys and a preacher by profession, is accused of giving religious lectures to fighters and civilians in Syria in support of ISIS. Authorities consider him a risk or else sentence him to almost two years in prison. Following his sentence, the

authoritarian male figure divides clear responsibilities to those left at home in his absence: Jabir, the eldest brother, is expected to run the household and look after the next, the middle-aged Usama takes charge of the sheep herd, while Useir, the youngest, is required to concentrate on his studies (and completing primary school, for that matter).

The absence of the dominant patriarch is an opportunity for the brothers to carve out their own identity and path. Montagner observes the individual struggles of each, following the process of maturation. Together with cinematographer Prokop Sautcek, he has developed a highly cinematic and calculated visual language, which in many instances makes you lose yourself in the real

story, giving you the impression that it's all factual fiction. The exactly balanced and symmetrical compositions idealize the drama of the otherwise struggling siblings.

The idyllic *Brotherhood* can be watched today at 22:00 at Arta Cinema or Friday at 14:45 on the same screen.

Emanuela Susanu

InterogaTIFF

E.S. David Saranga: „Luna asta se împlinesc 25 de ani de când am fost prima dată la Cluj.”

În acest an, TIFF a așezat în centrul atenției noua cinematografie israeliană în secțiunea Focus Israel, un demers realizat cu sprijinul Ambasadei Israelului. E.S. David Saranga, Ambasadorul Israelului la București, este prezent la festival și ne-a acordat un interviu.

mat care trăiește în străinătate, nu prea am oportunitatea de a vedea filme din țara mea și nu-mi place oricum să văd filme pe un ecran mic, prefer experiența de la cinema, astfel că am profitat din plin de această ocazie de a mă aduce la zi cu cinematografia israeliană. Auzisem de unele dintre filmele prezente la TIFF, iar într-unul dintre ele chiar am o apariție!

Ca ambasador? Ca actor?

Nu, îți spun imediat. Acum un an mi-a scris Yair Qedar, cel care a regizat filmul despre Amos Oz, prezentat și la TIFF. Yair Qedar e foarte prețuit în Israel datorită a ceea ce a făcut pentru literatura noastră – documentare despre viața și opera celor mai importanți scriitori și poeți din Israel. Unul din filmele sale recente este despre Amos Oz, iar acum un an m-a întrebat dacă pot apărea în acest film. Când am fost în misiune la New York, între 2005 și 2009, am organizat un eveniment cu Amos Oz, Salman Rushdie, Paul Auster și Shimon Peres. A fost un eveniment minunat și, desigur, ca organizator, am fost acolo, astfel că apar în filmul lui Qedar într-o secvență. Dacă te uiți la pagina mea de Wikipedia o să vezi că portretul meu e chiar de la acel eveniment! Deci asta o să văd azi, iar Yair Qedar o să fie și el prezent.

Poate că o să dați și autografe!

Nu e chiar stilul meu, prefer selfie-urile. Dar e o mare onoare să fiu aici lângă Yair Qedar.

Prima dumneavoastră vizită la Cluj când a fost?

Luna asta se împlinesc 25 de ani de când am fost prima dată aici. Era vara lui '97, înainte să vin în România ca adjunct al ambasadorului. Luasem lecții particulare de română în Israel și apoi am făcut un curs intensiv de limbă la Universitatea Babeș-Bolyai, mi-am petrecut o întreagă lună de vară aici.

Cum vi se pare Clujul acum față de atunci?

E un oraș cu totul diferit, și nu doar din punct de vedere al infrastructurii, ci și când vine vorba de viață, în general. Acum e plin de oameni, sunt cafenele peste tot, restaurante, există o viață culturală foarte importantă.

Ruxandra Predescu

„... industria israeliană de film este una dintre cele mai bune la nivel mondial și mi-am dorit ca publicul să vadă asta ...”

Domnule Ambasador, de când veniți la TIFF?

Aceasta este a treia ediție la care particip.

Ne bucurăm, în acest an, de Focus Israel, o secțiune dedicată cinematografului din țara dumneavoastră...

Avem o foarte bună relație cu Oana (n.r. Oana Bujgoi Giurgiu), de când a produs documentarul *Alyiah Dada*. Anul trecut i-am spus că mi-ar plăcea ca Israel să aibă o secțiune la TIFF și am mai multe argumente pentru acest lucru. Întâi pentru că industria israeliană de film este una dintre cele mai bune la nivel mondial și mi-am dorit ca publicul să vadă asta, și pe urmă pentru că mi-am dorit ca tânăra generație din România să afle mai multe despre țara mea. Nu în ultimul rând, am vrut un motiv pentru a reveni la Cluj.

Câte filme ați văzut până acum? (n.r. în interviu a fost realizat luni, 20 iunie)

Am reuși să văd cinci filme... Nu, scuze, au fost șase. Cinci din Israel și documentarul despre Jane Birkin. Ca diplo-

Europa Liberă
România

Arta respiră în libertate

romania.europalibera.org

Ilustrată din Insulele Feroe, cu balene-pilot în ceață

Minunat să vezi că un festival de film s-a întors la normalitate. Că nu mai există restricții, distanțare, scaune libere în sălile de cinema. Dar e și asta o iluzie, desigur. E ca un filtru de Instagram aplicat unei poze deja supraexpusă și tremurată, întrucât nu mai e mai nimic normal în ce trăiește Europa zilele astea. Dar, tocmai din această cauză, faptele astea mai mari sau mai mici - un festival revine la normal, un restaurant se redeschide - valorează azi mai mult decât alaltăieri, decât anul trecut. Pentru că abia acum începe să ni se facă frică imaginându-ne lumea fără ele.

Am exagerat puțin, recunosc. Faptul că se mânăncă din nou la KOKS, după carantină, după falimentele altor jucători importanți de pe piață, în fine, după noile cifre de afaceri din industria de food delivery, nu e deloc un eveniment minor. Nu este, cel puțin pentru noi, cei pasionați de film și gastronomie, și mai ales pentru directorul de imagine Jesper Jarl Becker. Care, fiind danez de origine, știe cum să facă impresionism din austeritate, cum să filmeze cascadele înalte din împrejurimi, pietrele aspre și ude, pe care poți să aluneci în hăul negru dintre stânci în timp ce culegi ouă de pescăruși. Și, mai ales, ceața aia atotcuprinzătoare, pentru care feroezii au inventat 37 de cuvinte ca s-o denumească, în funcție de densitate, oră, loc și - îi bănuiesc - stare de spirit. Mjorkakógv (ceață deasă). Skúlvur (ceață pe crestele munților). Hjallamjörki (centură de ceață la înălțime, cu cer senin dedesubt). Pollamjörki (ceață de-a lungul țărmului, în golfuri și în văi sau la baza muntelui, în timp ce deasupra cerul e senin).

Feroezii, așadar. Despre care noi, unii, știm atât de puține lucruri, începând cu faptul că obișnuiau să fie ciuca bățăilor la fotbal (ceea ce nu mai e cazul, de când ciuca bățăilor am devenit noi, românii) și terminând repede cu o statistică din care rezultă că acolo trăiesc mai multe oi decât oameni (peste 70.000 față de o populație de 53.358 de locuitori). Fun fact: în Insulele Feroe există un restaurant cu două stele Michelin (noi, la o populație teoretică de 19,29 milioane, având zero). Se numește KOKS, se află, logic, pe Insula Oiler (una dintre cele 18, muntoase, care formează înalta geografie feroeză) și aici s-a filmat, timp de 18 luni - în carantină și după, documentarul Michelin Stars II - Nordic By Nature (Rasmus Dinesen, 2021). Difuzat marți, 21 iunie, la TIFF și urmat, îmi place să remarc, de o cină în

stil nordic, preparată de chef Sergiu Giulean la DaPino.

Restaurantul e în valea Leynavatn, într-o fostă fermă din secolul XVIII, o clădire joasă, aproape umilă, cu acoperiș de iarbă și câteva acareturi (o afumătoare, trei magazii, un aplecător). Snobul român ar fi incapabil să înțeleagă de ce-ar putea el parcurge 3.700 de kilometri ca să intre într-un loc atât de simplu, minimal, redus la esențe și lemn vechi, ca acesta. Doar că noi știm acum că înăuntru lucrează chef Poul Andrias Ziska, despre care, da, am putea spune că e un fel de René Redzepi al Insulelor Feroe (teritoriul autonom danez, by the way). Dar unul care gătește, la modul destul de controversat pentru stuff-ul de la Sam-sara, cu carne de balenă-pilot. Uneori fermentată. Pentru că, scuze, am uitat să vă spun, feroezii, fiind buni la cuvinte, au vreo 45 doar pentru fermentare.

Dragoș Vasile / Europa Liberă

Premiul publicului TIFF.21

COMPETIȚIE

<i>Casa noastră</i>	4.54
<i>Execuția</i>	4.41
<i>Făpturi de vis</i>	4.37
<i>Ultima execuție</i>	4.35
<i>Magneticii</i>	4.08
<i>Amanți de-o noapte</i>	3.83
<i>Pamfir</i>	3.78
<i>Babysitter</i>	3.25

BAROMETRUL GENERAL

<i>Leonard Cohen și Hallelujah</i>	4.74
<i>Povestea unui cântec</i>	4.70
<i>Pâinea noastră</i>	4.69
<i>Cine-Concert Nosferatu</i>	4.69
<i>Clubul de gătit</i>	4.67
<i>Dean Martin: King of Cool</i>	4.67
<i>Miracol</i>	4.66
<i>Fuga din Mogadishu</i>	4.59
<i>Trei culori: Albastru</i>	4.58
<i>Trei culori: Roșu</i>	4.54
<i>A patra fereastră</i>	4.54